

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**AKTUÁLNÍ ASPEKTY DROGOVÝCH
TRESTNÝCH ČINŮ**

Autor práce: Jakub Roudný

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: kombinovaná

Vedoucí práce: JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.,

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2023

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Jakub Roudný, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Místo studia:

Název bakalářské práce: Aktuální aspekty drogových trestných činů

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Actual Aspects of Drug Crimes

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, titul): JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): říjen 2022

Cíl bakalářské práce:

1/ Jednoznačné stanovení podmínek trestní odpovědnosti ve vztahu k vybraným drogovým trestným činům, a to na základě analýzy skutkových podstat výše zmíněných trestných činů, včetně výkladu vybraných zákonných znaků.

2/ Grafické znázornění jednotlivých odlišností právních úprav a případná formulace návrhů *de lege ferenda*, a to na základě komparace české trestněprávní úpravy zvolených drogových trestných činů (znaků skutkových podstat) s odpovídající právní úpravou ve vybrané zemi EU.

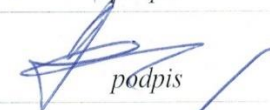
Student: Jakub Roudný, DiS.

15. 11. 2022
datum

podpis

Vedoucí práce: JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

10. 11. 2022
datum

podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry:

doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

13. 11. 2022
datum

podpis

Prorektorka pro studium a vnitřní záležitosti:

doc. PhDr. Miroslav Šadrák, Ph.D.

13. 12. 2022
datum

podpis

Rektor:

doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.

9. 1. 2023
datum

podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Jiřímu Hruškovi, Ph.D., za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

ROUDNÝ, J. *Aktuální aspekty drogových trestných činů: bakalářská práce.* České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2023. 56s. Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

Klíčová slova: drogy, drogové trestné činy, omamné látky, psychotropní látky, toxikomanie, trestní postih, trestné činy související s drogami,

Práce analyzuje trestně právní úpravu drogových trestných činů v prostředí České republiky, stručně charakterizuje její historický vývoj až po současnost. V další části práce jsou podrobně charakterizovány normy s trestně právní úpravou drogových trestných činů nezbytně související a je proveden výklad specifického názvosloví včetně charakteristiky vybraných nejčastěji zneužívaných omamných či psychotropních látek.

Jako hlavní cíl je v práci provedena podrobná analýza skutkové podstaty trestného činu nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy a trestného činu přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu. V této jsou charakterizovány zákonné znaky uvedených trestných činů. V poslední části práce je provedena komparace české trestně právní úpravy drogových trestných činů s trestně právní úpravou Slovenské republiky, přičemž jsou porovnány nejen zákonné znaky, ale i trestní postihy.

ABSTRACT

ROUDNÝ, J. Current Aspects of Drug Crimes: bachelor's thesis. České Budějovice: University of European and Regional Studies, 2023. 56 pp. Supervisor: JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

Keywords: drugs, drug crimes, narcotic substances, psychotropic substances, drug addiction, criminal punishment, drug-related crimes,

The thesis analyzes the criminal law regulation of drug offenses in the environment of the Czech Republic, briefly characterizes its historical development up to the present day. In the next part of the thesis, the norms necessarily related to the criminal law regulation of drug offenses are characterized in detail, and the specific nomenclature is interpreted, including the characteristics of the selected most commonly abused narcotic or psychotropic substances.

The main goal of the work is a detailed analysis of the facts of the criminal offense of illegal production and other handling of narcotic and psychotropic substances and poisons and the criminal offense of possession of narcotic and psychotropic substances and poison. In this, the legal features of the mentioned crimes are characterized. In the last part of the work, a comparison is made of the Czech criminal law regulation of drug offenses with the criminal law regulation of the Slovak Republic, while comparing not only the legal features, but also the criminal penalties.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	11
2 Vývoj právní úpravy drogových trestných činů na území České republiky	12
2.1 Právní úprava za Rakouska Uherska	12
2.2 Právní úprava za samostatného Československa.....	13
2.3 Poválečná právní úprava	14
2.4 Drogové trestné činy dle zákona č. 140/1961Sb.	15
2.5 Současná právní úprava	18
3 Základní prameny postihu drogové kriminality.....	20
3.1 Mezinárodní úmluvy.....	20
3.2 Právní předpisy stanovující pravidla pro nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy v ČR.....	21
3.3 Množství omamných a psychotropních látek a jedů zakládající vznik trestní odpovědnosti.....	29
4 Analýza skutkové podstaty trestného činu nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 TZ	31
4.1 Základní skutková podstata dle § 283 odst. 1 TZ.....	32
4.2 Kvalifikovaná skutková podstata dle § 283 odst. 2 TZ	36
4.3 Kvalifikovaná skutková podstata dle § 283 odst. 3 TZ	37
4.4 Kvalifikovaná skutková podstata podle § 283 odst. 4 TZ.....	38
5 Analýza skutkové podstaty trestného činu přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu podle § 284 TZ.....	40
5.1 Základní skutková podstata dle § 284 odst. 1 TZ.....	40
5.2 Základní skutková podstata dle § 284 odst. 2 TZ.....	42
5.3 Kvalifikované skutkové podstaty dle § 284 odst. 3, 4 TZ	42
6 Komparace české trestněprávní úpravy drogových trestných činů se slovenskou trestněprávní úpravou.....	44

6.1	Přechovávání omamných a psychotropních látek a jedů nebo prekursorů pro vlastní potřebu podle § 171 STZ.....	45
6.2	Nedovolená výroba omamných a psychotropních látek, jedů nebo prekursorů, jejich držení a obchodování s nimi podle § 172 STZ	46
6.3	Trestný čin podle § 173 STZ (výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu)	50
6.4	Šíření toxikomanie podle § 174 STZ.....	51
6.5	Vzájemné porovnání trestních sankcí za drogové trestné činy	52
	Závěr	54
	Seznam použitých zdrojů	57
	Seznam zkratk.....	61
	Seznam příloh.....	62

Úvod

Pojem drogová trestná činnost je stále celospolečensky velmi diskutovaným slovním spojením, které je předmětem nejen mnoha odborných prací, výzkumů a jiných akademických materiálů, ale i tématem mnohdy velmi vášnivých veřejných rozprav, do kterých se zapojuje doslova každý. V poslední době je diskutována otázka údajně zbytečně drakonických trestů ukládaných pachatelům drogových trestných činů. Část veřejnosti volá po revizi trestněprávní úpravy za účelem snížení hrozících trestních postihů, popřípadě po legalizaci vybraných druhů látek, které jsou zařazeny mezi zakázané omamné či psychotropní látky. Na druhou stranu však není žádným tajemstvím, že v České republice výroba a následný obchod s vybranými druhy nelegálních návykových látek neustále kvete, svým rozsahem přesahuje hranice republiky, což český drogový problém posouvá z národní úrovně na mezinárodní a je na místě na takto vzniklou situaci reagovat, pokud Česká republika nechce být ve středoevropském měřítku drogovou velmocí.

Jako hlavní důvod výběru zvoleného tématu ke zpracování bakalářské práce lze uvést, že omamné a psychotropní látky doprovázejí v posledních několika letech téměř veškerou kriminalitu. Jsou mnohdy motivem či příčinou páchání tzv. sekundární kriminality a účinný postih výroby a dalšího šíření omamných a psychotropních látek ve společnosti je možné považovat za jeden z mnoha nezbytných kroků k úspěchu v potlačení kriminality jako celku. Drogové trestné činy jsou již několik desetiletí součástí českého trestního práva hmotného a představují velmi zajímavé téma k provedení analýzy, neboť vedle trestně právní úpravy v trestním zákoníku je nezbytné se zabývat i pro drogové trestné činy specifickými pojmy a právními předpisy, kterými jsou vymezeny podmínky k legálnímu nakládání s omamnými a psychotropními látkami.

Ve druhé části bakalářské práce je charakterizován historický vývoj trestně právní úpravy drogových trestných činů na území současné České republiky od zákona č. 117/1852 ř.z., o zločinech, přečinech a přestupcích, který již upravoval některé skutkové podstaty činů postihujících nelegální činnost ve vztahu k opiátům či léčivům, přes zákony přijaté v období nově vzniklého Československa, které již reflektovaly mezinárodní smlouvy regulující obchod s opiáty. Ve stejné části je věnován prostor i zákonům, které byly přijímány po druhé světové válce. Trestní zákoník 141/1961 Sb., především po novelizacích provedených po roce 1990 začal poskytovat orgánům činným v trestním řízení nástroj k potlačení drogové kriminality.

Třetí část bakalářské práce je věnována mezinárodním smlouvám a předpisům, které tvoří zákonnou regulaci legálního nakládání s omamnými a psychotropními látkami. Nedílnou součástí druhé části je i charakteristika základního dělení omamných a psychotropních látek v seznamech uvedených v přílohách zákona č. 167/1998 Sb. o návykových látkách a představení jejich zástupců.

Čtvrtá a pátá část bakalářské práce jsou zaměřeny na naplnění hlavního cíle práce, kterým je jednoznačné stanovení podmínek trestní odpovědnosti ve vztahu k trestným činům ze současné právní úpravy, a to trestného činu nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 trestního zákoníku a trestného činu přechovávání omamné a psychotropní látky a jedy podle § 284 trestního zákoníku. Uvedené trestné činy jsou podrobeny analýze, která je provedena za pomoci odborné literatury a související judikatury, je podán výklad základní terminologie a jsou zde vymezeny rozdíly předmětných skutkových podstat trestných činů.

V poslední šesté části bakalářské práce provedena stručná charakteristika současné trestně právní úpravy drogových trestných činů v sousední Slovenské republice a tato je zároveň porovnána s českou trestněprávní úpravou drogových deliktů s ohledem na konstrukci jednotlivých zákonných ustanovení, vybrané znaky skutkových podstat a trestní sankce.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Bakalářská práce se zabývá problematikou drogových trestných činů v České republice.

Primárním cílem bakalářské práce je jednoznačné stanovení podmínek trestní odpovědnosti ve vztahu k drogovým trestným činům nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 trestního zákoníku a přechovávání omamných a psychotropních látek a jedů podle § 284 trestního zákoníku, výklad vybraných zákonných znaků uvedených trestných činů.

Vedlejším cílem bakalářské práce je porovnání platné právní úpravy v České republice s platnou právní úpravou Slovenské republiky a grafické vyznačení zjištěných rozdílností. Za užití zmíněných výzkumných metod a výstupů z nich autor v rámci úvahy *de lege ferenda* učiní patřičné závěry, zda je současně platná trestněprávní úprava zmíněných trestných činů v České republice, jenž chrání společnost před nedovoleným nakládáním s omamnými a psychotropními látkami odpovídající současným středoevropským poměrům, nebo je možné čerpat inspiraci k její úpravě v zahraničí.

Pro dosažení stanovených cílů byly uplatněny následující metody zkoumání:

- studium právnické a jiné odborné literatury, právních předpisů a internetových zdrojů,
- deskriptivní metoda,
- základní metodou zpracování práce byla teoretická analýza doplněná o další logické metody,
- komparační metoda.

2 Vývoj právní úpravy drogových trestných činů na území České republiky

Postupem času si začala většinová společnost uvědomovat, že užívání omamných a psychotropních látek s sebou přináší negativní vlivy, na které museli zákonodárci patřičně reagovat.

Pod pojmem „drogy“ jsou obecně vnímány zakázané látky patřící mezi omamné a psychotropní, jejichž nejznámějšími zástupci v českém měřítku jsou v současné době bezesporu konopí a metamfetamin hydrochlorid, česky zvaný pervitin. Dle jedné z odborných definic jsou drogy všechny látky, které působí na psychiku člověka, ovlivňují jeho vnímání a prožívání vnitřního i vnějšího světa a současně mají tzv. potenciál závislosti, tj. schopnost vyvolat závislost¹. Tak, jak se vyvíjelo užívání omamných a psychotropních látek, jejich druhy a s tím související negativní vlivy, vyvíjela se i potřeba užívání nejprve omamných látek regulovat i prostředky trestního práva.

2.1 Právní úprava za Rakouska Uherska

Na území současné České republiky byl jedním z prvních trestních kodexů, který pamatoval na trestní postihy za drogové delikty, zákon číslo 117/1852 ř. z. o zločinech, přečinech a přestupcích. Jak z označení normy vyplývá, jednalo se o trestní kodex z poloviny 19. století a byl vydán za Rakouského císařství. Pro zajímavost na našem území platil téměř sto let, tedy nejen za Rakouského císařství, ale i v období první samostatné Československé republiky a za druhé světové války. Současné trestněprávní úpravě postihující drogové trestné činy se nikterak nepodobal. Protiprávní činy postihující drogové delikty byly upraveny v oddílu II. hlavě osmé. V jednotlivých skutkových podstatách bylo za trestné považováno jednání, kterých se pachatelé dopustili například tím, že dle § 336 písm. d) způsobili smrt člověka nebo těžkou újmu na zdraví, když neopatrně vykuřovali sírou nebo užívali narkotizujících prostředků, dle § 343 provozovali lékařství či ranhojičství živnostenským způsobem bez příslušného povolení a vzdělání, přičemž zejména užívali magnetismu zvířecího nebo životního, aneb paréterových (narkotisování), dle § 354 neoprávněně prodávali léčiva vnitřní i zevnější, dle § 368 se dopustili chování a oddělení jedů či dle § 370 neopatrnosti při opatrování

¹ ZEMAN, Petr. In: GRIVNA, Tomáš, SCHEINOST, Miroslav, ZOUBKOVÁ, Ivana a kol. Kriminologie. 4. aktualizované vydání Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 312. ISBN 978-80-7478-614-3.

a posílání jedů a jedovatých materiálů v rámci živnostenské činnosti, nebo podle § 377 podávali odvar z makovic dětem².

Z výňatků jednotlivých ustanovení zákona č. 117/1952 ř. z. je zřejmé, že se tehdejší společnost trestním kodexem snažila potírat chování, kterým mohly být ohrožovány životy obyvatel působením tehdy známých a užívaných látek, jež byly v rukou neznalých osob potencionálně nebezpečné.

2.2 Právní úprava za samostatného Československa

Za období 1. republiky v Československu platil jako hlavní trestní kodex i nadále zákon č. 117/1852 z. ř., avšak v této době se nedá mluvit o tom, že by veškeré trestné činy byly uceleně uvedeny pouze v jednom kodexu.

Zásadním se v boji proti drogové kriminalitě v daném období jeví připojení se Československa k Mezinárodní opiové konvenci z roku 1912, k jejímuž přijetí došlo v Hágu a do československého právního řádu byla vtělena zákonem č. 128/1923 Sb. z. a n., o provádění Mezinárodní opiové konvence.³ Přijetím uvedeného zákona se tehdejší Československo zařadilo mezi země, které se zavázaly kontrolovat obchod se surovým opiem, medicínálním opiem, morfiem, kokainem i heroinem a dalšími opiáty na bázi uvedených. Za účelem kontroly dodržování předepsaných podmínek k nakládání s uvedenými látkami byl zřízen úřední dozor. Taxativně bylo uvedeno, že bez příslušných oprávnění je zakázáno jakkoliv nakládat s uvedenými zdraví škodlivými látkami.⁴ Porušení uvedeného zákona bylo považováno za přestupek, který byl sankcionován pokutou až do výše 20.000 Kčs, v případě nedobytnosti této pokuty mohla být sankce změněna až na 3 měsíční trest odnětí svobody a konečně v případě opakovaného porušování daného zákona živnostníkem mohlo být tomuto odňato živnostenské oprávnění.

V roce 1938 byl v Československu přijat zákon číslo 29/1938 Sb., tzv. opiový zákon, kterým byl nahrazen původní opiový zákon z roku 1923. Tato norma byla již podstatně obsáhlejší, čítala 26 paragrafů (původní norma z roku 1923 obsahovala

² Zákon číslo 117/1852 z. ř. o zločinech, přečinech a přestupcích, ve znění předpisů jej měnících a doplňujících, [cit. dne 10.12.2022], dostupný online, <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjyguzf6mjrg4xhazrtgyyc2ma>.

³ NOŽINA, Miroslav, VANĚČEK, Miloš, Mandragora, morfin, kokain, Praha, KPL, 2009, s 133 až 134, ISBN 978-80-86791-60-9.

⁴ Zákon číslo 128/1923Sb. o provádění Mezinárodní opiové konvence ze dne 23. ledna 1912, vyhlášené pod čís. 159 Sb. z. a n. z roku 1922, [cit. dne 10.12.2022], dostupný online, <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzgizv6mjshaxhazrsfuya>.

paragrafů osm) a přiřazovala úřední kontrolu více látkám, které byly v úvodním paragrafu taxativně uvedeny a rozděleny do čtyř skupin.

Porušení tohoto zákona byla však již nově rozdělena dle závažnosti na přestupky uvedené v § 18 a trestné činy uvedené v § 19. Skutkové podstaty zde uvedených trestných činů jsou již více podobny těm současným, neboť podle § 19 odst. 1 bylo za trestný čin považováno jednání spočívající v tom, že pachatel bez oprávnění úmyslně "látku" vyrobil, připravil, zpracoval, přepracoval, přechovával, měl na prodej, uvedl do oběhu, nabídl, dovezl, vyvezl nebo provezl nebo zprostředkoval obchod s ní a podle § 19 odst. 2 bylo postihováno jednání, kdy pachatel vyrobil, sobě nebo jinému opatřil nebo přenechal nebo přechovával nástroj nebo předmět, který byl nepochybně určen k neoprávněné výrobě nebo k přípravě nebo k neoprávněnému zpracování nebo přepracování "látky", nebo i ten, kdo se s někým spolčil k spáchání nebo páchání činů uvedených v odstavci 1.

Z citovaných paragrafových znění jsou velmi dobře patrna taxativně vyčtená jednání, která byla zákonodárcem postihována peněžitými tresty, popřípadě žalářem až do 5 let odnětí svobody v případě, že bylo protiprávní jednání spácháno ve „velikém rozsahu“, po živnostensku, popřípadě došlo k těžkému ublížení na zdraví či smrti člověka, nebo bylo způsobeno ohrožení životů a zdraví lidí ve větším rozsahu.

Konstrukce skutkových podstat uvedených trestných činů vyžadovala v roce 1938, stejně jako dnes, znak neoprávněnosti k nakládání s opiáty, obsahovala výčty konkrétních jednání, kterých se pachatel musel v souvislosti s opiáty dopustit a chránila společnost před neoprávněným nakládáním s jednoznačně zákonem specifikovanými látkami, jejichž nekontrolovatelné šíření mezi neoprávněnými uživateli bylo nežádoucí.

Ustanovení § 22 citovaného zákona opravňovalo soud rozhodnout o propadnutí uvedených látek a dalších předmětů, které sloužily ke spáchání trestného činu nebo jím byly získány, a to nezávisle na výsledku trestního řízení.

2.3 Poválečná právní úprava

Dne 1. srpna 1950, s nabytím účinnosti zákona č. 86/1950 Sb., vstoupila do československého právního řádu ucelená norma obsahující trestní právo hmotné v podobě, která byla blízká i normám následujícím, tj. rozdělení na obecnou a zvláštní část. V obecné části byly upraveny obecné principy hmotného práva a ve zvláštní části jednotlivé skutkové podstaty trestných činů seřazených do deseti hlav.

Trestné činy související s drogovou problematikou byly zařazeny do hlavy čtvrté mezi trestné činy obecně nebezpečné. Podle § 197 byla trestána nedovolená výroba

a držení omamných prostředků a jedů a podle § 198 byl postihován ten, kdo vyrobí, sobě nebo někomu jinému opatří, nebo přechovává předmět určený k neoprávněné výrobě omamných prostředků nebo jedů.

Skutková podstata nedovolené výroby a držení omamných látek a jedů byla v podstatě shodná s úpravou uvedenou v předválečném opiovém zákoně, vyjma nahrazení pojmu „látka“ již modernějším souslovím „omamný prostředek a jed“ a vynechání některých forem nakládání, jako např. „přípravení, přepracování, zpracování, míti na prodej...“. Naopak stále zůstaly všechny formy neoprávněného nakládání s omamnými látkami a s jedy zařazené do stejné skutkové podstaty s přechováním, tj. nebylo činěno rozdílu mezi přechováním pro sebe či pro jiného.

V samotném trestním zákoně nebyly a s ohledem na jeho konstrukci ani nemohly být uvedeny látky, které jsou považovány za omamné látky a za jedy. Tyto byly zprvu uvedeny v samostatném nařízení ministra spravedlnosti číslo 118/1950 Sb., na které odkazoval § 205 trestního zákona.

V § 1 zmíněného nařízení ministra spravedlnosti byly uvedeny omamné látky a v § 2 se nacházel seznam jedů.

Dne 30. listopadu 1955 vyšlo v účinnost nařízení Ministra spravedlnosti číslo 54/1955 Sb., jež nově odkazovalo na nařízení Národního shromáždění číslo 23/1955 Sb., podle něhož byly seznamy omamných látek a jedů nově prováděny Úředním listem, který byl opakovaně doplňován a aktualizován.

2.4 Drogové trestné činy dle zákona č. 140/1961Sb.

Trestní zákon číslo 89/1950 Sb. byl od 1. ledna 1962 nahrazen trestním zákonem číslo 140/1961 Sb. Tento trestní zákon za téměř 50 let doznal mnoha změn, zejména před koncem své účinnosti a jejich koncepce si byly velmi podobné.

Trestní zákon z roku 1961 byl rovněž rozdělen na část obecnou a zvláštní. Hlavy ve zvláštní části byly řazeny obdobně s předchozí úpravou, proto trestné činy postihující drogovou kriminalitu lze nalézt v hlavě čtvrté. Není překvapením, že tato právní úprava téměř beze změny přebrala znění skutkových podstat ve stejné podobě, jak byly upraveny v zákoně z roku 1955.

Hlavní trestný čin postihující neoprávněné nakládání s omamnými látkami a s jedy byl upraven v § 187, kterým bylo postihováno jednání osob, jež „bez povolení vyrobí, dovezou, vyvezou, jinému opatří, nebo přechovávají omamnou látku nebo jed...“ Takové jednání bylo v rámci základní skutkové podstaty postihováno trestem odnětí svobody až na dvě léta, nápravným opatřením nebo peněžitým trestem.

Podle kvalifikované skutkové podstaty tohoto trestného činu uvedené v odstavci druhém bylo přísněji postihováno jednání pachatele, který se dopustil jednání uvedeného v odstavci prvním, jako člen organizované skupiny, nebo získal-li takovým činem značný prospěch či způsobil-li tímto těžkou újmu na zdraví více osob nebo smrt. Za takové závažnější jednání bylo možné potrestat trestem odnětí svobody na dvě léta až osm let.

I v této právní úpravě byly téměř všechny formy nakládání s omamnými prostředky či jedy postihovány v rámci jedné skutkové podstaty. Pachatel, který omamné prostředky či jedy přechovával, lhostejno, zda pro sebe či pro jiného, byl potencionálně ohrožen stejným trestem, který hrozil tomu, kdo takové látky vyráběl, dovážel či poskytoval dalším osobám.

Druhý drogový trestný čin obsažený v § 188, stejně jako v předcházejícím zákoně postihoval toho, kdo sobě nebo jinému opatří anebo přechovává předmět způsobilý k nedovolené výrobě omamných prostředků nebo jedů.

Od 30. června 1990 vstoupila v účinnost novela trestního zákona uvedená zákonem č. 175/1990 Sb, díky které začalo být činěno rozdílu v tom, zda pachatel přechovává omamné a psychotropní látky pro sebe či pro jiného. V odstavci prvním § 187 bylo doplněno sousloví „pro jiného“ a současně bylo původní označení pro zakázané psychoaktivní látky „omamné prostředky“ nahrazeno označením „omamné a psychotropní látky“.

Naplnění znaků základní skutkové podstaty bylo nově možno postihovat přísněji, a to trestem odnětí svobody až tři léta, místo původních dvou let. Do kvalifikované skutkové podstaty dle § 187 odst. 2 zákonodárce doplnil novou okolnost podmiňující užití vyšší trestní sazby: „kdo se činu uvedeného v odst. 1 dopustí vůči osobě mladší než 18 let“. Dále byla zvýšena horní hranice trestní sazby z 8 na 10 let trestu odnětí svobody.

Do § 187 byl navíc doplněn odstavec upravující postih pachatelů, kteří by způsobili činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví více osob nebo smrt, popřípadě by páchali takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech. V těchto případech byli pachatelé ohroženi již poměrně vysokou trestní sazbou, a to ve výši 8 až 15 let trestu odnětí svobody.

Ustanovení § 188 bylo v základní skutkové podstatě rovněž novelizováno, stejně jako u § 187 bylo označení omamné prostředky nahrazeno omamnými a psychotropními látkami a byla zvýšena horní hranice trestní sazby ze dvou na tři léta trestu odnětí svobody. Taktéž v rámci novely zákonodárce upřesnil označení pro předměty, jejichž postihování měl v tomto ustanovení na mysli. Do roku 1990 označoval předměty sloužící k výrobě omamných látek a jedů poměrně obecně jako „předmět způsobilý k nedovolené

výrobě omamných prostředků nebo jedů“. Pod tímto označením si obecně lze představit širokou škálu věcí. Nově bylo postihováno nedovolené nakládání s předmětem určeným k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky nebo jedu.

Navíc byl § 188 rozšířen o dvě kvalifikované skutkové podstaty. Ve druhém odstavci bylo postihováno, pokud byl čin uvedený v základní skutkové podstatě spáchán ve větším rozsahu, nebo v případě, že pachatel získal takovým činem značný prospěch. Za jednání uvedené v odstavci třetím byl pachatel ohrožen trestem odnětí svobody v délce trvání od jednoho do pěti let. Odstavcem třetím bylo postihováno jednání toho, kdo čin uvedený v základní skutkové podstatě spáchal vůči osobě mladší osmnácti let. Za toto jednání byl pak pachatel ohrožen trestem odnětí svobody od dvou do osmi let.

Nově byl trestní zákon doplněn o drogový trestný čin šíření toxikomanie dle § 188a. Tento trestný čin cílí na ochranu zejména mladých osob, které jsou lépe ovlivnitelné a náchylné k zneužívání omamných a psychotropních látek a jedů. S ohledem na skutečnost, že samotné užívání omamných a psychotropních látek není trestné, nebylo možno trestat ani účastenství na něm, proto byla do českého právního řádu zakomponována tato úprava.⁵

Novelu trestního zákona provedenou v roce 1990 lze s ohledem na drogové delikty považovat za terminologické upřesnění zákonných znaků drogových trestných činů a zpřísnění trestní represe za taková protiprávní jednání.

K dalším podstatným úpravám § 187 trestního zákona došlo zákonem č. 112/1998 Sb. Základní skutková podstata daného trestného činu byla doplněna o další způsoby provedení, a to nabízení, zprostředkování, prodání nebo opatření takových látek jinak jinému.

Pojem omamné a psychotropní látky a jedy byl doplněn o přípravky obsahující omamné a psychotropní látky a o prekurzory.

Opět došlo ke zpřísnění hrozícího trestu zvýšením horní hranice trestní sazby u základní skutkové podstaty ze tří na pět let odnětí svobody.

Do kvalifikovaných skutkových podstat byly přidány další okolnosti podmiňující užití vyšší trestní sazby, a to jednak stran rozsahu v jakém byl čin spáchán (větší rozsah, značný prospěch) či spácháním činu vůči osobě mladší 15 let. Dále byl doplněn odst. 4, ve kterém byla trestní sazbou od deseti do patnácti let trestu odnětí svobody postihována jednání uvedená v základní skutkové podstatě, mající za následek těžkou újmu na zdraví

⁵ JUDr. JELÍNEK, Jiří, Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a s judikaturou, 6. aktualizované vydání, Praha : LEGES, 2016, s. 420-421, ISBN 978-80-7502-106-9.

více osob či smrt, prospěch velkého rozsahu, anebo spáchání činu ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech.

Původní dvě ustanovení upravující drogové trestné činy byla touto novelou rozšířena o zcela nová ustanovení, a to § 187a. Zavedením tohoto samostatného trestného činu se zákonodárce vrátil k opětovnému postihování pachatelů, kteří bez povolení přechovávali v množství větším než malém omamnou či psychotropní látku nebo jed. Za takové jednání byli pachatelé ohroženi trestem odnětí svobody v délce trvání až na dvě léta, nebo peněžitým trestem. V případě, že pachatel přechovával omamné či psychotropní látky nebo jedy ve větším rozsahu, hrozil mu trest odnětí svobody v délce trvání od jednoho roku do pěti let.

Zavedením tohoto ustanovení zákonodárce deklaroval, že postih za nelegální nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy bere vážně a rizika s jejich užíváním spojená nehodlá tolerovat. Skutečnost, že může být trestán prostředky trestního práva i ten, kdo omamné či psychotropní látky, potažmo jedy, přechovává v tomto případě výlučně pro sebe, neboť přechovávání pro jiného bylo postiženo hlavním drogovým trestným činem uvedeným v § 187, se může jevit poněkud zvláštní, neboť z logiky věci takový způsob přechovávání omamných a psychotropních látek či jedů ohrožuje výlučně zdraví pachatele.

Látky, které jsou dle zvláštních předpisů považovány za omamné, psychotropní či za jedy jsou však ze své podstaty natolik nebezpečné, že nakládat s nimi mohou jen oprávněné osoby, neboť v rukou nepovolané osoby představují závažné riziko.

2.5 Současná právní úprava

Dne 1. ledna 2010 vstoupil v účinnost současný trestní zákoník č. 40/2009 Sb., který s sebou přinesl dlouho očekávané změny českého trestního práva hmotného.

Celkové pojetí i systematika trestního zákoníku reflektovala změny v české společnosti, ke kterým došlo v důsledku pádu totalitního režimu. Rozdělení do dvou částí, obecné a zvláštní, zůstalo zachováno. V obecné části jsou uvedeny obecné principy trestního práva hmotného včetně užitých pojmů a ve zvláštní části jsou systematicky uspořádány jednotlivé trestné činy.

Vzhledem k tomu, že v současné moderní společnosti je kladen důraz na ochranu života, zdraví, práv a svobod jednotlivce, odpovídá tomuto i uspořádání zvláštní části trestního zákoníku. Jednotlivé hlavy jsou tak řazeny dle důležitosti ochrany zájmů chráněných jednotlivými ustanoveními, počínaje trestnými činy proti životu a zdraví, přes

trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, na ochranu soukromí a listovního tajemství, trestné činy proti lidské důstojnosti, až po trestné činy proti lidskosti, proti míru a válečné trestné činy.

Drogové trestné činy jsou zařazeny do hlavy VII., mezi trestné činy obecně nebezpečné.

Zákonodárce oproti dřívějšímu trestnímu zákonu některé základní skutkové podstaty upravil a doplnil některé kvalifikované skutkové podstaty o nové okolnosti podmiňující užití vyšší trestní sazby. Stěžejním trestným činem, kterým je postihována kriminalita související s omamnými a psychotropními látkami a s jedy je trestný čin uvedený v § 283 trestního zákoníku, který postihuje již v základní skutkové podstatě velmi široké spektrum možných jednání, jež jsou ve vztahu k omamným a psychotropním látkám a jedům považována za protiprávní.

Smysluplně je pak doplňován skutkovými podstatami dalších drogových trestných činů, a to přechováváním omamné a psychotropní látky a jedu podle § 284, kterým je kriminalizováno přechovávání omamných a psychotropních látek či jedů pro vlastní potřebu.

Zcela novým trestným činem je pak nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku podle § 285, kterým je samostatně postihováno pěstování konopí a ve druhé základní skutkové podstatě pěstování hub a jiných rostlin obsahujících omamnou či psychotropní látku.

Samostatně je postihována výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu v § 286 a na závěr šíření toxikomanie podle § 287, kterým je mimo jiné postihováno svádění jiného a podporování jej v zneužívání jiných návykových látek než alkoholu.

3 Základní prameny postihu drogové kriminality

Dříve, než bude provedena analýza skutkových podstat vybraných trestných činů, kterými je postihována drogová trestná činnost, je nutné uvést, z jakých pramenů vůbec současná česká právní úprava vychází, jaké látky jsou za omamné, psychotropní či za jedy považovány a zda jsou někde uvedeny.

Rovněž je nutné se krátce zabývat nejdůležitějšími omamnými a psychotropními látkami a upozornit na to, v čem spočívá jejich škodlivost.

Pro správnou interpretaci a pochopení jednotlivých ustanovení postihujících drogové trestné činy je třeba poznat význam některých specifických výrazů. Právě drogové delikty, jak jsou uvedeny v trestním zákoníku, užívají ve svých skutkových podstatách mnoho pojmů, které nejsou definovány přímo trestním zákoníkem, některé výrazy však nejsou definovány ani v níže nastíněných souvisejících předpisech, neboť zákonodárce ponechal jejich výklad až na postupně vznikající judikaturu. V době psaní této práce uplynulo již více než 12 let od účinnosti trestního zákoníku a judikatura si již s většinou pojmů poradila a lze ji považovat v daném směru za ustálenou.

3.1 Mezinárodní úmluvy

Pro současnou právní úpravu je významná **Jednotná úmluva o omamných látkách** z roku 1961, která byla přijata v New Yorku. Do české právní úpravy byla po své ratifikaci vtělena vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 47/1965 dne 27. dubna 1965. Tato Úmluva do sebe pojala dříve přijaté mezinárodní smlouvy a sjednotila tak mezinárodní spolupráci na úseku kontroly drog, především opiátů. Strany se zavázaly na svém území zavádět kontrolu vybraných látek, které byly úmluvou zařazeny do čtyř skupin dle nebezpečnosti těchto látek. Následné nakládání s těmito látkami mělo být dle úmluvy omezeno právě dle zařazení do určité skupiny. Státy se zavázaly oprávněnost nakládání s opiáty kontrolovat, podávat mezinárodnímu orgánu pravidelná hlášení a současně přijmout taková legislativní opatření, aby bylo umožněno v co nejkratší době naplnění cílů Úmluvy, tj. omezení nakládání s omamnými látkami výhradně pro lékařské a vědecké účely.

S ohledem na vzestup dalších nebezpečných látek, zejména pak na zneužívání léků ze skupiny psychofarmak, byla ve Vídni v roce 1971 přijata mezinárodní **Úmluva o psychotropních látkách**. Do českého právního systému byla přijata poměrně s velkým zpožděním, a to až vyhláškou ministra zdravotnictví č. 62/1989 Sb. V rámci této úmluvy byly psychotropní látky stejně jako opiáty rozděleny do čtyř skupin. Státy se zavázaly

plnit úkoly na úseku kontroly psychotropních látek a rovněž upravit legislativu tak, aby bylo vyloučeno neoprávněné nakládání s psychotropními látkami, z čehož vychází i uložená povinnost při výdeji psychofarmak, prokazovat svůj nárok na výdej výhradně lékařským předpisem, bez kterého by nabyvateli neměla být léčiva označená jako psychofarmaka vydána.

Dne 20. listopadu 1991 vstoupila prostřednictvím sdělení ministra zahraničí číslo 462/1991 Sb. v českém právním řádu v platnost **Úmluva OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami** z roku 1988. Úmluvou byl řešen nelegální obchod s omamnými a psychotropními látkami. Podpisem Úmluvy se jednotlivé státy zavázaly aktivně a účinně bojovat proti nelegálnímu jak vnitrostátnímu, tak i mezinárodnímu obchodu s omamnými a psychotropními látkami.

V 90. letech 20. století byla především v rámci Evropské unie přijímána další nařízení, aby mohl být obchod s omamnými či psychotropními látkami nebo jedy regulovaný a tím i lépe kontrolovatelný, čímž by se mělo eliminovat možné zneužívání takových látek. Mezi taková nařízení patří **Nařízení komise (ES) č. 3769/92** ze dne 21. prosince 1992, o opatřeních, která mají být přijata za účelem zamezení zneužívání určitých látek k nedovolené výrobě omamných a psychotropních látek. Uvedeným nařízením je řešen obchod s omamnými a psychotropními látkami, jsou mu stanovena pravidla v podobě vzorových mezinárodních dokumentů a na závěr dokumentu je uveden seznam látek, kterých se dané nařízení týká. Na toto nařízení navazuje **Nařízení evropského parlamentu a rady (ES) č. 273/2004** ze dne 11. února 2004 o prekursorech drog. Tímto nařízením jsou stanovena pravidla pro nakládání s látkami, které jsou zneužívány k výrobě drog jako prekursory a jejich obchodování v rámci Evropské unie (dále jen EU). Úzce souvisejícím mezinárodním evropským předpisem je **Nařízení Rady (ES) č. 111/2005** ze dne 22. prosince 2004, kterým jsou stanovena pravidla pro kontrolu obchodu s prekursory drog mezi společenstvím EU a třetími zeměmi.

3.2 Právní předpisy stanovující pravidla pro nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy v ČR

Základním předpisem, který stanovuje základní pravidla k nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy je **zákon o návykových látkách č. 167/1998 Sb.**

Daný zákon reagoval na všechny zmíněné mezinárodní Úmluvy a nařízení tak, aby byla v České republice dodržována veškerá pravidla stanovená za účelem postihu nelegálního nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy.

Zákon o návykových látkách přesně stanoví způsoby nakládání s návykovými látkami, požadavky na způsobilost osob k nakládání s návykovými látkami, administrativní postupy a vzory průvodních listin, popisuje postupy při dovozu, vývozu či tranzitu návykových látek, ohlašovací povinnosti a v neposlední řadě obsahuje přestupky proti danému zákonu.

Je třeba zdůraznit, že tento zákon stanoví oprávněné způsoby nakládání s návykovými látkami a z jeho litery vyplývají požadavky na osobu, která je s návykovými látkami oprávněna nakládat. K zacházení s návykovými látkami a přípravky je třeba povolení, které vydává příslušný odbor Ministerstva zdravotnictví ČR.⁶

Zákon o návykových látkách dále stanoví, že návykovými látkami se rozumí omamné a psychotropní látky uvedené v přílohách 1 až 7 nařízení vlády číslo 463/2013 Sb.⁷

Zákon, kterým byly do českého právního systému aplikovány požadavky plynoucí z mezinárodní úmluvy o prekursorech drog je **zákon o prekursorech drog č. 272/2013 Sb.** Tento zákon upravuje v návaznosti na přímo použitelné předpisy Evropské unie povinnosti podnikajících fyzických osob, právnických osob a orgánů státní správy, které se zabývají nebo se hodlají zabývat činností s uvedenou látkou kategorie 1, 2 nebo 3, s neuvedenou látkou nebo s výchozí nebo pomocnou látkou (dále jen „prekursor drog“). Zákon stanoví působnost správních orgánů při výkonu státní správy, stanovuje povinné kontroly a případné sankce za porušení povinností oprávněných osob.⁸ Zákon o prekursorech drog sám výslovně nedefinuje pojem prekursor drog, ale v § 1 se odkazuje na přímo použitelné mezinárodní právní předpisy. Mezi nejznámější prekursory v České republice se řadí efedrin a pseudoefedrin, které jsou výchozí látkou k výrobě metamfetaminu hydrochloridu (pervitinu).

U prekurzorů drog bylo uvedeno, že jejich seznamy jsou stanoveny v přímo použitelných předpisech EU, kde jsou zařazeny do tří kategorií. U látek omamných a psychotropních je tomu však jinak. Tyto jsou přímo jmenovány v národních předpisech, v České republice konkrétně v **nařízení vlády číslo 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek**, respektive v jeho přílohách. Omamné a psychotropní látky jsou v seznamech řazeny v celkem sedmi přílohách následovně:

⁶ Mahdaličková, Jana, Zákon o návykových látkách Komentář, PRAHA, Wolters Kluwer, 2017, s 27, ISBN978-80-7552-617-5.

⁷ Tamtéž.

⁸ §1 zákona č. 272/2013 Sb. o prekursorech drog.

➤ **Seznam číslo 1 omamné látky:**

Do seznamu č. 1 jsou zařazeny omamné látky uvedené v Seznamu I podle Jednotné úmluvy o omamných látkách a dále i ty omamné látky, s nimiž je nezbytné, z důvodu rozsahu jejich zneužívání nebo bezprostřednímu či nepřímému ohrožení života, umožnit zacházení jen na základě povolení, nebo je z tohoto důvodu nutné zabezpečit, aby léčivé přípravky obsahující tyto omamné látky byly vydávány v lékárně pouze na recept nebo žádanku označené modrým pruhem. Nejznámějšími látkami uvedenými v seznamu č. 1 jsou:

- **Fentanyl**, což je syntetický opioid, který byl poprvé syntetizován na konci padesátých let. Jeho analgetické účinky jsou přibližně osmdesátkrát vyšší než u morfinu. Fentanyl byl vyvinut pro lékařské účely jako nitrožilně podávané anestetikum. Následně byly vyvíjeny další příbuzné od fentanylu odvozené látky: alfentanil, a sufentanil, což jsou analgetika s účinky ještě silnějšími než původní fentanyl. Nyní jsou fentanyly hojně užívány jako anestetika v nitrožilním podání a analgetika ve formě náplastí, které jsou lékaři podávány pacientům při chronických bolestech. Zneužívání fentanylů je poměrně velkým problémem především v USA.⁹
- **Kokain**, který je látkou získávanou z listů koky pravé (*Erythroxylum coca*), která pochází z oblasti dnešní Kolumbie v Jižní Americe. Koku pravou pěstovali již staří Inkové, kteří tuto rostlinu uctívali a využívali ji jak k obřadům, tak i k běžným činnostem. Účinků koky si všímali i cestovatelé a již od poloviny 19. století s ní byly prováděny pokusy za účelem jejího užití v rámci lékařství. Zájem o koku v Evropě začal být až s úspěchem německého chemika Alberta Niemanna, kterému se v roce 1860 podařilo z koky izolovat látku kokain. Z listů koky vyrobil kokainovou pastu, ze které pak přidáním kyseliny chlorovodíkové vyrobil požadovaný prášek. Kokain byl používán jako lokální anestetikum při prvních operacích a byly snahy léčit kokainem závislost na morfiu, avšak bezúspěšně, neboť takto léčení pacienti si vypěstovali závislost na kokainu. Používal se také jako lék na smutek, depresi, závislost na alkoholu, zažívací potíže. Zpočátku byl kokain považován za drogu společenské smetánky, ale ke konci osmdesátých let

⁹ Článek o Fentanylu zveřejněný Společností podané ruce. [online]. [cit. dne 5.2.2023], dostupný na <https://www.extc.cz/informace/fentanyl>.

se užívání kokainu v USA rozšířilo i mezi lidmi s nižšími příjmy. V Česku kokain stále patří mezi dražší a „luxusní“ návykové látky.¹⁰

- **Morfin** představuje alkaloid morfinového typu, který byl poprvé izolován lékárníkem Friedrichem Sertürnerem roku 1804. Jeho struktura je v podobě jehličkovitých krystalků hořké chuti. Morfin je látka obsažená v opiu, které je získáváno z rostlin máku setého (*Papaver somniferum*). Samotný mák je z hlediska farmacie velmi zajímavou, běžně pěstovanou rostlinou, která obsahuje okolo 60ti dosud známých alkaloidů různého typu, užívaných jako opiát. Morfin je zastoupen v surovém opiu ze 2,7 % až do 20 % hmotnostních. Je používán v lékařství jako silné analgetikum a též jako surovina na výrobu dalších opioidů morfinového typu. V lidském těle působí na opioidní receptory, především v centrální nervové soustavě, což ovlivňuje psychiku, kdy způsobuje prvotní euforii i celkový útlum. Při užívání vzniká v lidském organismu tolerance, což vede k postupně narůstajícím dávkám morfinu tak, aby bylo dosaženo kýženého účinku. Na morfinu vzniká poměrně rychle psychická i fyzická závislost. S tím souvisí i jeho silná návykovost. Jako další látka vyráběná z morfinu je pak **heroin**, který je rovněž zneužíván jako droga.¹¹

➤ Seznam číslo 2 omamné látky:

Seznam č. 2 obsahuje omamné látky zařazené do Seznamu II. podle Jednotné úmluvy o omamných látkách a další omamné látky, u nichž je z důvodu rozsahu jejich zneužívání anebo proto, že bezprostředně nebo nepřímo ohrožují zdraví, nutné zabezpečit, aby léčivé přípravky obsahující tyto omamné látky byly vydávány v lékárně na recept. V tomto případě však postačuje běžná žádanka, či recept, tj. bez označení modrým pruhem. Nejznámějšími látkami uvedenými v seznamu č. 2 jsou:

- **Kodein**, což je rovněž výtažek z opia, obsaženého v máku setém. Užívá se jako léčivá látka na léčbu středně silné bolesti, kterou netlumí jiná léčiva. Kodein je rovněž účinný i proti kašli (působí na centrum kašle přímo v mozku). Kodein se po užití v organismu dílem přeměňuje na morfin, proto má obdobné účinky, avšak poměrně slabší. Po užití může dle množství způsobovat stejně jako morfin euforii, návaly a poté může působit tlumivě, způsobovat ospalost a únavu. Předávkování,

¹⁰ VALÍČEK, Pavel a kol, Rostlinné a omamné drogy, Benešov, START, 2000, s 49 až 57, ISBN 80-86231-09-7.

¹¹ VALÍČEK, Pavel a kol, Rostlinné a omamné drogy, Benešov, START, 2000, s 67 až 76, ISBN 80-86231-09-7.

hlavně při kombinaci s alkoholem, může vést ke smrti zástavou dýchání. Na rozdíl od morfinu není sice tolik návykový, ale jeho zneužívání vede po určitém období k obdobným problémům a k vytvoření psychické i fyzické závislosti.¹²

➤ Seznam číslo 3 omamné látky

Do seznamu č. 3 jsou řazeny omamné látky zařazené do Seznamu IV podle Jednotné úmluvy o omamných látkách a další omamné látky, u nichž je z důvodu rozsahu jejich zneužívání anebo proto, že bezprostředně nebo nepřímo ohrožují zdraví, nutné zabezpečit, aby látky a přípravky obsahující tyto omamné látky byly používány pouze k omezeným výzkumným, vědeckým a velmi omezeným terapeutickým účelům vymezeným v povolení k zacházení, tj. tyto látky by se neměly za žádných okolností s ohledem na svou nebezpečnost vyskytnout mezi nepovolanými osobami. Mezi tyto látky se řadí především:

- **Konopí**, s výjimkou léčebného konopí, které je zařazeno v seznamu číslo 1. Jedná se především o konopí, které obsahuje kanabinoid delta 9 THC v množství větším, než je 1 % hmotnostního. Mezi omamné druhy, které obsahují daný kanabinoid je dle dosud provedených zjištění zařazováno z v běžné přírodě rostoucích druhů konopí seté indické a konopí seté americké. Psychoaktivní látku obsahují zpravidla dospělé samičí rostliny, kdy se tyto suší a ke kouření či jinému orálnímu užití se zneužívají především květenství, tzv. šištičky (vrcholíky) listy. Zvlášť je mezi omamné látky uvedené v seznamu 3 uvedena pryskyřice konopí ve formě hašiše.¹³ Konopí a jeho legálnost či ilegálnost je velmi ožehavým a diskutovaným tématem. Sice je pravdou, že určité léčebné účinky jsou této rostlině patrně oprávněně připisovány, přičemž všechny její vlastnosti a obsažené látky nejsou dosud plně prozkoumány. Lze mít tedy již nyní za to, že konopí může mít do jisté míry určité blahodárné účinky. Avšak jeho zneužívání zdravými jedinci nelze považovat za léčbu.

➤ Seznam číslo 4 psychotropní látky

V seznamu č. 4 jsou řazeny psychotropní látky zařazené do Seznamu I podle Úmluvy o psychotropních látkách a další psychotropní látky, u nichž je z důvodu rozsahu

¹² VALÍČEK, Pavel a kol, Rostlinné a omamné drogy, Benešov, START, 2000, s 67 až 76, ISBN 80-86231-09-7.

¹³ VALÍČEK, Pavel a kol, Rostlinné a omamné drogy, Benešov, START, 2000, s 58 až 67, ISBN 80-86231-09-7.

jejich zneužívání anebo proto, že bezprostředně nebo nepřímo ohrožují zdraví, nutné zabezpečit, aby látky a přípravky obsahující tyto psychotropní látky byly používány pouze k omezeným výzkumným, vědeckým a velmi omezeným terapeutickým účelům vymezeným v povolení k zacházení, a mezi tyto látky se řadí především:

- **Psilocin a Psilocybin**, jež jsou psychotropní látky, které jsou obsaženy v houbách, a to buď lysohlávkách, nebo kroupnatcích. Lysohlávky jsou rozšířeny od tropického pásu přes subtropický až do mírného pásu a je jich několik druhů. V České republice je nejrozšířenější lysohlávka kopinatá a po té vzácná lysohlávka česká. V lysohlávkách se objevují obě uvedené látky. Lysohlávky se zneužívají buď v syrovém stavu, či je z nich vařen odvar. Příznaky užití lysohlávek se zpočátku projevují bolestmi hlavy, neklidem, křečemi, poruchami rovnováhy, třesem a pocením. Dále v rámci psychiky jedince dochází k deformaci vnímání světa, euforii, pocitu štěstí, popřípadě depresi. Při intoxikaci může mít jedinec halucinace. Nebezpečnost psilocybinu a psilocinu pro jedince spočívá jednak ve ztrátě kontroly nad svým jednáním při akutní intoxikaci a také v reálné hrozbě nevratného poškození důležitých vnitřních orgánů¹⁴

➤ **Seznam číslo 5 psychotropní látky**

Do seznamu č. 5 jsou zařazeny psychotropní látky uvedené v Seznamu II podle Úmluvy o psychotropních látkách a dále psychotropní látky, s nimiž je z důvodu rozsahu jejich zneužívání, anebo proto, že bezprostředně nebo nepřímo ohrožují zdraví, nezbytné umožnit zacházení jen na základě povolení k zacházení, nebo je z tohoto důvodu nutné zabezpečit, aby léčivé přípravky obsahující tyto psychotropní látky byly vydávány v lékárně pouze na recept nebo žádanku označené modrým pruhem. Mezi tyto látky řadíme především známé:

- **Metamfetamin**, jež je známý v České republice též jako pervitin, syntetický stimulant z řady amfetaminů. Objeven byl již v roce 1893 v Japonsku. Zprvu byl odhalen jeho potenciál v terapii hypotenze, či chorobné spavosti. Masově byl spolu s amfetaminem použit jako povzbuzující prostředek během II. světové války. Dále byl užíván jako legální lék pro léčbu chorobné únavy, narkolepsie, deprese a dalších. Nyní je metamfetamin především zneužíván jako snadno připravitelná pouliční droga pro svoji velmi účinnou schopnost stimulovat nervovou soustavu, vyvolávat euforii, podporovat celkové tempo, vnímavost

¹⁴ VALÍČEK, Pavel a kol, Rostlinné a omamné drogy, Benešov, START, 2000, s 99 až 105, ISBN 80-86231-09-7.

a sebedůvěru, snižovat pocit hladu a únavy. S jeho zneužíváním je však spojen i negativní dopad na krevní oběh jedince, s častým opakováním dávek se rozvíjí tolerance, časté jsou deprese, citová vyhaslost, prudké výkyvy nálad i psychotické stavy, u těžce závislých byla popsána kardiomyopatie, parkinsonismus i trvalé poškození mozku.¹⁵ Pervitin je poměrně celosvětově rozšířený. Ve velkém je vyráběn především v Mexiku. Výrobou pervitinu je však nechvalně proslulá i Česká republika, kde se pervitin vyrábí tzv. „českou cestou“ za užití léčiv obsahujících efedrin, popřípadě pseudoefedrin.

➤ Seznam číslo 6 psychotropní látky

Obsahuje psychotropní látky uvedené v seznamu číslo III Úmluvy o psychotropních látkách. Mezi známější látky uvedené v tomto seznamu patří:

- **Kathin**, který je stimulant ze stonků a listů Kathy jedlé (*Catha edulis*), jejíž původ je ve východní Africe a na jihu arabského poloostrova. Jedná se o stále zelený keř, nebo nízký strom. Zneužívají se její mladé výhonky, mladé listy ale i jemná kůra. Užívá se v co možná nejčerstvější formě, kdy jsou její části žvýkány, nebo je z ní vyráběn i prášek, který se aplikuje orálně nebo kouřením. Na lidský organismus má účinky podobné pervitinu. Způsobuje zvýšení aktivity, činorodosti a euforie. Stejně jako pervitin, snižuje pocit únavy a jedinec nemá chuť k jídlu. Účinky kathy přetrvávají po různou dobu. Katha může způsobovat při dlouhodobějším užíváním obtíže s erekcí a snížení sexuálního pudu. Dále její užívání vede k vážným poruchám trávicího systému a k poruchám srdce.¹⁶

➤ Seznam číslo 7 psychotropní látky

Do seznamu č. 7 jsou zařazeny psychotropní látky uvedené v Seznamu IV podle Úmluvy o psychotropních látkách a dalších psychotropních látek, u nichž je z důvodu rozsahu jejich zneužívání anebo proto, že bezprostředně nebo nepřímo ohrožují zdraví, nutné zabezpečit, aby léčivé přípravky obsahující tyto látky byly vydávány v lékárně na recept nebo žádanku bez označení modrým pruhem. Mezi známější látky uvedené v tomto seznamu patří:

¹⁵ Článek o metamfetaminu zveřejněný Společností Prev-centrum, z.ú., [cit. dne 9.2.2023], dostupný na <https://www.prevcentrum.cz/informace-o-drogach/pervitin/>.

¹⁶ VALÍČEK, Pavel a kol, Rostlinné a omamné drogy, Benešov, START, 2000, s 44 až 49, ISBN 80-86231-09-7.

- **Diazepam**, jež je účinná látka obsažená ve známém a poměrně hojně užívaném léku se stejnojmenným názvem Diazepam. Diazepam je zástupcem skupiny tzv. benzodiazepinů. Tato látka má na jedince tlumící účinky. Jako lék je užíván pro své zklidňující účinky na podporu spánku. Dále se jedná o lék užívaný proti pocitům úzkosti, rozčilení a při záchvatu panické poruchy. Jeho další využití je ke zklidnění pacienta postiženého epileptickým záchvatem a rovněž působí k uvolnění svalových křečí. Diazepam je vysoce návyková látka, kdy by neměl být nikdy užíván po delší období. Jeho zneužívání způsobuje pocity euforie či celkové ztlumení organismu. Při předávkování diazepamem dochází k zástavě dýchání a tím i udušení jedince. Obzvláště nebezpečné je jeho kombinování s alkoholem.¹⁷

➤ Seznam číslo 8 přípravky

Seznam číslo 8 stanoví, že léčivé přípravky nesmí obsahovat nadlimitní množství v tomto seznamu uvedených látek a současně stanoví maximální množství takové látky v léčivém přípravku obsažené. Například je stanoveno, že v léčivém přípravku, konkrétně v jeho jedné tabletě, tobolce, ampuli, čípku, příp. v jiné lékové formě nesmí přesáhnout množství kodeinu 100 mg, a v případě v roztoku nesmí být jeho koncentrace vyšší než 2,5 %. U kokainu omezuje jeho množství v přípravku na maximální hodnotu 1%.

Posledním druhem látek, jež představují zákonný znak některých drogových trestných činů, jsou **jedy**. Za jedy ve smyslu daných ustanovení v trestním zákoníku jsou považovány dle **nařízení vlády č. 467/2009 Sb.** chemické látky uvedené v příloze daného nařízení a chemické směsi, které obsahují nejméně 7 % některé z látek, které jsou v příloze daného nařízení uvedeny. Toto nařízení poměrně obecně uvádí, že za množství větší než malé je u jedů považováno takové množství jedu, které na základě současných vědeckých poznatků může po jednorázovém nebo opakovaném podání způsobit poškození zdraví.¹⁸

¹⁷ Článek autorky Taťany Kročkové: Je libo Xanax nebo Diazepam? Co je dobré o těchto lécích vědět zveřejněný Vitalia.cz dne 31.12.2022, [cit. dne 9.2.2023], dostupný na <https://www.vitalia.cz/clanky/je-libo-xanax-nebo-rivotril-meli-byste-ale-vedet-ze-tohle-nejsou-lentilky/>.

¹⁸ Nařízení vlády číslo 467/2009 Sb., ze 14. prosince 2009.

3.3 Množství omamných a psychotropních látek a jedů zakládající vznik trestní odpovědnosti

Trestní zákoník v některých svých ustanoveních používá k vyjádření rozsahu a tím i společenské škodlivosti jednání pachatele pojmy, kterými kvantifikuje rozsah činnosti pachatele tak, aby bylo v rámci trestního postihu možno činit rozdíl mezi pachatelem, který se drogové trestné činností dopustil jen v minimálním, pro vznik trestní odpovědnosti nezbytném rozsahu (např. jednorázově) a rozsáhlou trestnou činností především organizovaného charakteru.

Ve skutkových podstatách drogových trestných činů jsou užívány pojmy **větší rozsah, značný rozsah a velký rozsah**. S těmito výrazy rovněž úzce souvisí i pojem **množství větší než malé**, které je užíváno v § 284 a § 285 trestního zákoníku.

Ani jeden z uvedených zákonných znaků není trestním zákoníkem definován. V minulosti byly snahy alespoň množství větší než malé u jednotlivých omamných či psychotropních látek nebo jedů stanovit podzákonnou normou, konkrétně nařízením vlády 467/2009 Sb., což v praxi zásadně usnadňovalo orientaci v problematice kritického množství omamných a psychotropních látek. Část zmíněného nařízení byla však nálezem Ústavního soudu zrušena, neboť podmínky trestní odpovědnosti mohou být stanoveny pouze zákonem a nikoli právní normou nižší síly. V důsledku nálezu Ústavního soudu vznikla na určitou dobu rozpolcenost v postupu orgánů činných v trestním řízení, neboť nebyl stanoven žádný způsob, jak množství větší než malé u jednotlivých omamných a psychotropních látek odvozovat.

Na danou situaci zareagoval Nejvyšší soud, jehož trestní kolegium dne 13. března 2014 pod sp. zn. Tpjn 301/2013 přineslo řešení v podobě stanovení „množství většího než malého“ u omamných a psychotropních látek. V příloze k uvedenému stanovisku Ústavní soud pro účely praxe orgánů činných v trestním řízení poskytl tabulku s orientačními hodnotami, vyjadřující „množství větší než malé“ pro nejčastěji se vyskytující omamné a psychotropní látky.

Stanovisko Nejvyššího soudu sp. zn. Tpjn 301/2013 do sebe vtělilo všechny do té doby zveřejněné judikatorní nálezy a jako základní jednotka pro určování rozsahu páchané drogové trestné činnosti bylo přijato množství větší než malé, kterým je pro jednotlivé omamné a psychotropní látky orientačně vyjádřeno takové množství přechovávané omamné nebo psychotropní látky, které vícenásobně – podle ohrožení vyplývajícího pro život a zdraví lidí ze škodlivosti jednotlivých látek – převyšuje běžnou dávku obvyklého konzumenta. V případě konopí se jedná o množství převyšující 10 gramů sušiny s obsahem kanabinoidu delta 9 THC v množství větším než je jedno 1 %.

V případě pervitinu se jedná o množství nejméně 1,5 gramu metamfetaminu hydrochloridu s obsahem nejméně 0,6 gramu methylaminopropanu.¹⁹

Spáchání činu v určitém rozsahu nelze však kvalifikovat pouze podle množství určité konkrétní látky, ale je nutno zohlednit i další aspekty spáchaného jednání.

Proto, aby bylo možno jednání pachatele kvalifikovat tak, že se činu pachatel dopustil „ve větším rozsahu“, je třeba, aby bylo u některé omamné či psychotropní látky orientačně stanovené množství větší než malé“ jeho jednáním překročeno přibližně desetkrát. To znamená, že v případě pervitinu musí pachatel neoprávněně disponovat nejméně 15 gramy pervitinu. V případě naplnění kvalifikačního znaku „značný rozsah“ je nutno, aby pachatel neoprávněně nakládal se 150 gramy pervitinu. Velký rozsah je pak stanoven jako 10 násobek značného rozsahu, tj. 1500 gramů pervitinu.

Z pohledu právní kvalifikace skutku je nutné se zabývat i dalšími okolnostmi případu, jako je čistota a následná kvalita omamné či psychotropní látky, celkový zisk pachatele z protiprávní činnosti, doba neoprávněného nakládání s omamnými či psychotropními látkami, počet osob, kterým omamné či psychotropní látky pachatel poskytoval a podobně.²⁰

V některých případech tak může pachatel znak rozsahu naplnit, aniž by množství omamné či psychotropní látky dosahovalo desetinásobku, navíc tehdy, kdy bude pachatel s omamnými či psychotropními látkami neoprávněně nakládat po delší dobu vůči většímu počtu osob.

Posuzování jednání pachatele dle konkrétních okolností případu může vést i k opačnému závěru, tj. nemusí být jednání pachatele postiženo dle přísnější kvalifikované skutkové podstaty, pokud jen mírně překročí hranici desetinásobku množství konkrétní omamné či psychotropní látky.

Orgány činné v trestním řízení se primárně musí zabývat kvalitou omamné či psychotropní látky v zajištěné směsi, neboť ta je určující pro stanovení rozsahu. V případě, že mají orgány činné v trestním řízení vzorek takové látky k dispozici, je nezbytné, aby byl podroben expertize a bylo stanoveno jeho množství a především obsah omamné či psychotropní látky.²¹

¹⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. března 2014, sp. zn. Tpjn 301/2013.

²⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. května 2010, sp. zn. 8 Tdo 463/2010.

²¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. května 2010, sp. zn. 8 Tdo 463/2010.

4 Analýza skutkové podstaty trestného činu nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 TZ

Trestný čin nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy je hlavní drogový trestný čin, kterým jsou postihována nejzávažnější jednání spočívající v neoprávněném nakládání s omamnými a psychotropními látkami.

Konstrukce jeho základní skutkové podstaty vychází z § 187 dřívějšího trestního zákona, kterou s některými změnami přebírá, přičemž opět obsahuje taxativní výčet možných jednání, kterých by se mohl případný pachatel při neoprávněném nakládání s omamnými či psychotropními látkami, popřípadě s jedy dopustit.

Základní skutková podstata se od dřívější právní úpravy odlišuje záměnou původně užívaného sousloví „bez povolení“ za „neoprávněně“ a současně je postihováno v základní skutkové podstatě i jednání pachatele, který nejenže neoprávněně nakládá se samotnými omamnými a psychotropními látkami a jedy, ale i s přípravky obsahujícími omamnou nebo psychotropní látku či prekursory omamných a psychotropních látek.

Jedná se o tzv. ohrožovací trestný čin, k jehož dokonání postačuje, že pachatel omamnou či psychotropní látku nebo jed prodá, nabídne a zprostředkuje a podobně. Není tedy nutné, aby byl jeho jednáním způsoben následek spočívající v např. poškození zdraví osob či jiná újma.

V následujících odstavcích bude pro názornost nejprve uvedeno aktuálně účinné znění § 283, následně bude provedena analýza skutkové podstaty tohoto trestného činu a vymezeny vybrané zákonné znaky.

(1) Kdo neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku, přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursor nebo jed, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) jako člen organizované skupiny,

b) ač byl za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán,

c) ve značném rozsahu, nebo

d) ve větším rozsahu vůči dítěti nebo v množství větším než malém vůči dítěti mladšímu patnácti let.

(3) Odnětím svobody na osm až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

a) způsobil-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví,

b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch,

c) spáchá-li takový čin ve velkém rozsahu, nebo d) spáchá-li takový čin ve větším rozsahu vůči dítěti mladšímu patnácti let.

(4) Odnětím svobody na deset až osmnáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

a) způsobil-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob nebo smrt,

b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, nebo

c) spáchá-li takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech.

(5) Příprava je trestná.

Trestný čin nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy je tvořen jednou základní skutkovou podstatou a třemi kvalifikovanými skutkovými podstatami, ve kterých jsou označeny okolnosti podmiňující užití vyšší trestní sazby.

4.1 Základní skutková podstata dle § 283 odst. 1 TZ

V základní skutkové podstatě je postihováno neoprávněné nakládání s omamnými a psychotropními látkami či jedy, přičemž není nikterak určeno minimální množství látek zakládající vznik trestní odpovědnosti. Pro naplnění skutkové podstaty daného trestného činu proto postačuje neoprávněné nakládání s jakýmkoliv množstvím omamných či psychotropních látek nebo jedů. Konkrétní okolnosti případu z hlediska povahy a závažnosti jsou pak řešeny až v rámci trestního řízení, a mělo by dojít k jejich promítnutí v rozhodnutí soudu.

Současný trestní zákoník je koncipován tak, že jednání musí být společensky škodlivé, což vyplývá ze zásady subsidiarity trestní represe podle § 12 odst. 2 trestního zákoníku. Z tohoto lze dovodit, že ačkoliv by mělo být považováno neoprávněné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy za trestný čin v každém případě, nutně tomu tak v praxi být nemusí²².

²² Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. února 2011, sp. zn. 8 Tdo 112/2011.

Ovšem jen velmi obtížně se v některých případech hledají adekvátní přestupky fyzických osob, kterými by bylo možno alternativně postihovat např. pachatele, který jednorázově předá zapálenou cigaretu marihuany další osobě starší 18 ti let za účelem jednorázového vdechnutí spalin obsahující THC, přičemž k takovému jednání alternativní přestupek neexistuje viz § 39 odst. 2 zákona č. 167/1998 Sb. o návykových látkách, ve znění pozdějších předpisů.

➤ **Objekt trestného činu**

Objektem trestného činu se rozumí hodnoty a zájmy chráněné trestním zákoníkem.²³ V případě § 283 trestního zákoníku je objektem zájem na ochraně společnosti a osob proti možnému ohrožení, které vyplývá z nekontrolovatelného nakládání s omamnými a psychotropními látkami, jedy, přípravky a prekursory.²⁴

Samotné ohrožení uvedených zájmů vychází ze skutečnosti, že nekontrolovatelné šíření omamných a psychotropních látek ve společnosti prokazatelně způsobuje negativní dopady, neboť zneužívání těchto látek ohrožuje život a zdraví jejich uživatelů a v neposlední řadě má i značný vliv na jejich sociální vazby.²⁵

➤ **Objektivní stránka trestného činu**

Objektivní stránka trestného činu (též označována jako vnější stránka trestného činu) je charakterizována obligatorními (povinnými znaky) jednáním, následkem a příčinným vztahem mezi jednáním a následkem a nepovinnými (fakultativními) znaky jako je doba a místo činu, způsob provedení, forma jednání, hmotný předmět útoku, účinek apod.²⁶

V rámci skutkové podstaty předmětného trestného činu je výčet možných jednání pachatele velmi pestrý, jedná se o výrobu, dovoz, vývoz, průvoz, nabídnutí, zprostředkování, prodej či opatření jinak jinému nebo přechovávání pro jiného.

Výroba je každé jednání, kterým jsou prováděny procesy, kromě produkce, jež umožňují získání omamných či psychotropních látek a jedů.²⁷ Za výrobu je tedy nutno považovat všechny postupy, jimiž lze získat omamné a psychotropní látky, včetně jejich

²³ NOVOTNÝ, František a kol. Trestní právo hmotné, 4 vyd. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o. 2017, s 102, ISBN 978-80-7380-651-4.

²⁴ ŠÁMAL, Pavel. Trestní zákoník. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, s 1450 Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-285 s. 2862.

²⁵ SOTOLÁŘ, Alexander, Komentář k ust. § 283, dostupné online v systému ASPI.cz.

²⁶ NOVOTNÝ, František a kol. Trestní právo hmotné, 4 vyd. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o. 2017, s 106, ISBN 978-80-7380-651-4.

²⁷ Čl. 1 odst. 1 písm. n) vyhlášky ministra zahraničních věcí č. 47/1965 Sb. o Jednotné úmluvě o omamných látkách.

čištění a přeměny v jiné psychotropní látky. Tento výraz zahrnuje také výrobu přípravků, vyjma těch, jež jsou připravovány v lékárnách na lékařský předpis.²⁸

O výrobu se nejedná v případě, pokud pachatel neoprávněně pěstuje rostliny konopí, a dosud je nesklidil a nezapočal s procesem jejich přípravy jako vstupního komponentu za účelem získání rostlinné sušiny či jiné látky obsahující psychotropní kanabinoid delta 9 THC.²⁹ Ve vztahu k získání marihuany z rostlin konopí, ale i k výrobě jiných omamných či psychotropních látek bývá častým argumentem obhajoby skutečnost, že si opatřoval omamnou či psychotropní látku pouze sám pro sebe a nehodlal ji poskytovat jinému. Výroba omamných a psychotropních látek je však trestná bez ohledu na to, pro koho je určen konečný produkt. Na konečném trestním postihu však může být tato okolnost promítnuta i s ohledem na množství vyrobené látky.

Dovoz a vývoz je jednání, kterým jsou omamné látky či psychotropní látky nebo jedy dopravovány z území jednoho státu do státu jiného, případně z jedné oblasti do jiné oblasti daného státu.³⁰ Důležité tedy je, aby v rámci dovozu či vývozu kontrolované látky překročily hranice alespoň dvou sousedních států. Jedná se tedy o vědomé dovezení omamných či psychotropních látek nebo jedů z jednoho státu do druhého.

Průvoz je jednání, kterým jsou přepravovány omamné či psychotropní látky nebo jedy přes území jednoho státu, aniž by tento byl cílovou destinací. Půjde například o přeprava kokainu z Německa přes Českou republiku na Slovensko.

Nabídka je jednáním, kterým pachatel projevuje ochotu omamnou či psychotropní látku nebo jed (popř. přípravek obsahující omamnou či psychotropní látku, nebo prekursor) poskytnout jinému. Jedná se o jakýkoliv, ať už výslovný či konkludentní (neverbální) návrh směřující vůči jiné osobě, kterým nabízející projevuje vůli některou z látek či přípravků poskytnout. Je lhostejno, zda za úplatu, protislužbu či zdarma. Z časového hlediska není rozhodné, zda k poskytnutí omamné či psychotropní látky, jedu, prostředku obsahující OPL či prekursoru má dojít okamžitě po učinění nabídky, či někdy v budoucnu. Pro dokonání činu není rozhodné, zda k přijetí nabídky vůbec došlo.³¹

Zprostředkování je jednáním, kterým pachatel zajišťuje jakýkoliv kontakt mezi osobami, které neoprávněně nakládají s omamnými a psychotropními látkami či jedy, nebo předměty obsahující takové látky nebo prekursory. Jedná se o zajištění spojení např.

²⁸ čl. 1 odst. 1 Úmluvy o psychotropních látkách, vyhlášené pod č. 62/1998 Sb.

²⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. června 2006, sp. zn. 3 Tdo 687/2006.

³⁰ Čl. 1 odst. 1 písm. n) vyhlášky ministra zahraničních věcí č. 47/1965 Sb. o Jednotné úmluvě o omamných látkách.

³¹ SOTOLAŘ, Alexander a kolektiv, Trestná činnost spojená se zneužíváním drog a formy jejího řešení, Institut vzdělávání Ministerstva spravedlnosti ČR, 2002, s. 56.

výrobce drogy a dealera, nebo dealera s kupujícím. Ten, kdo se dopouští zprostředkování omamných či psychotropních látek nebo jedů, s nimi sám fyzicky nenakládá, tedy je nevyrábí, neprodává, nedaruje, nekupuje.³²

Prodej je jednání, při kterém je omamná či psychotropní látka či jed nebo předmět takovou látku obsahující nebo prekursor předáním prodávajícím kupujícímu za domluvenou finanční hodnotu. Typickým znakem prodeje je skutečnost, že kupující kontrolované látky prodejci zaplatí dohodnutou cenu. Nemusí přitom jít o prodej konečnému spotřebiteli (uživateli), ale může se jednat mimo jiné i o prodej mezi výrobcem a osobami, jež látky dále distribuují.³³

Opatřením jinak jinému je jednání, kterým pachatel obstará omamnou či psychotropní látku nebo jed, anebo předmět obsahující tyto látky či prekursor další osobě jiným, než v § 283 odst. 1 výslovně uvedeným způsobem.³⁴

Přechovávání pro jiného je jednání, při kterém pachatel jakýmkoliv způsobem drží omamnou nebo psychotropní látku či jed nebo předmět takové látky obsahující či prekursor, přičemž tyto nemá pro vlastní potřebu, ale pro potřebu jiné osoby. Pro vznik trestní odpovědnosti není rozhodné množství takto držené látky. Není nutné, aby měl pachatel látku přímo u sebe, musí ji ale mít ve své moci (například v domě, ve vozidle nebo v trezoru).³⁵ V případě této formy jednání, musí pachatel držet látku alespoň po určitou dobu, aby se mohla projevit dispoziční moc držitele.³⁶ Přechovávání pro jiného je často naplněno jednáním prodejců omamných či psychotropních látek, kteří je mají ve své moci připravené k prodeji buď v jednotlivých prodejních dávkách, nebo vcelku.

Následkem je ohrožení individuálního objektu.

➤ **Subjekt trestného činu**

Subjektem trestného činu se rozumí osoba pachatele.³⁷ Ustanovení § 283 na osobu pachatele neklade žádné zvláštní podmínky, tj. nemusí mít žádné konkrétní postavení, způsobilost, ani jiné výslovně uvedené vlastnosti. Uvedený trestný čin může spáchat kdokoli, kdo je trestně odpovědný. Podle právní nauky se jedná o subjekt obecný.

³² SOTOLÁŘ Alexander a kolektiv, Trestná činnost spojená se zneužíváním drog a formy jejího řešení, Institut vzdělávání Ministerstva spravedlnosti ČR, 2002, s. 56-57.

³³ ŠÁMAL, Pavel. Trestní zákoník. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, s 2620 Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-285.

³⁴ SOTOLÁŘ, Alexander a kolektiv, Trestná činnost spojená se zneužíváním drog a formy jejího řešení, Institut vzdělávání Ministerstva spravedlnosti ČR, 2002, s. 57.

³⁵ SOTOLÁŘ, Alexander a kolektiv, Trestná činnost spojená se zneužíváním drog a formy jejího řešení, Institut vzdělávání Ministerstva spravedlnosti ČR, 2002, s. 57.

³⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. března 2003, sp. zn. 5 Tdo 115/2003.

³⁷ NOVOTNÝ, František a kol. Trestní právo hmotné, 4 vyd. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o. 2017, s 120, ISBN 978-80-7380-651-4.

➤ **Subjektivní stránka trestného činu**

Subjektivní stránka každého trestného činu je zejména charakterizována zaviněním, které je jejím obligatorním znakem³⁸.

K naplnění skutkové podstaty trestného činu nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy je požadována úmyslná forma zavinění.

4.2 Kvalifikovaná skutková podstata dle § 283 odst. 2 TZ

V kvalifikované skutkové podstatě uvedené v odstavci 2 jsou obsaženy okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby.

Členství v organizované skupině. Jedná se o jinou skutečnost rozvíjející způsob provedení. Organizovanou skupinou je dle ustálené judikatury skupina nejméně tří trestně odpovědných osob, ve které je provedena určitá dělba úkolů mezi jednotlivé členy skupiny a jejíž činnost se v důsledku toho vyznačuje plánovitostí a koordinovaností, což zvyšuje pravděpodobnost úspěšného provedení trestného činu. Organizovaná skupina nemusí mít na rozdíl od organizované zločinecké skupiny trvalejší charakter a lze v rámci ní spáchat i ojedinělý či jednorázový trestný čin. Člen organizované skupiny nemusí být do této výslovně přijat. Plně postačuje, že se do skupiny začlenil a především se aktivně podílel na její činnosti.³⁹

K naplnění okolnosti spočívající v členství v organizované skupině je vyžadována forma zavinění úmyslná.

Dalším znakem kvalifikované skutkové podstaty je skutečnost, že se pachatel dopustil jednání uvedeného v odstavci prvním, **ačkoliv byl za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.** Jedná se o jinou skutečnost v podobě speciální recidivy. Jako i u mnohých jiných trestných činů je výslovně přísněji trestána recidiva, tj. opakované spáchání trestného činu v určité (v našem případě tříleté lhůtě) od odsouzení či potrestání za stejné protiprávní jednání. Zmíněná tříletá lhůta od odsouzení se začíná počítat od nabytí právní moci odsuzujícího rozhodnutí soudu, tj. rozsudku či trestního příkazu. V případě potrestání tato lhůta začíná běžet ode dne, kdy odsouzený svůj trest vykonal, popřípadě kdy byl podmíněčně z výkonu trestu propuštěn.⁴⁰ K naplnění této

³⁸ NOVOTNÝ, František a kol. Trestní právo hmotné, 4 vyd. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o. 2017, s 125, ISBN 978-80-7380-651-4.

³⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. července 2011, sp. zn. 8 Tdo 896/2011.

⁴⁰ ŠÁMAL, Pavel. Trestní zákoník. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, s 1450 Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-285 s. 2862.

okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby z hlediska zavinění postačuje nedbalost.⁴¹

Dle § 283 odst. 2, písm. c) TZ bude pachatel rovněž potrestán, pokud se jednání uvedeného v odstavci prvním dopustí **ve značném rozsahu**. Jedná se o jinou skutečnost rozvíjející způsob provedení. Vymezení rozsahů se blíže zabývá kapitola 2.3. Pro naplnění této okolnosti postačuje zavinění nedbalostní.

Spáchání činu **ve větším rozsahu vůči dítěti**. Uvedená jiná skutečnost dva znaky, které musí být naplněny současně. Jednak se pachatel musí jednání uvedeného v odstavci prvním dopustit ve větším rozsahu a musí tak činit vůči dítěti.

Dítětem se dle trestního zákoníku rozumí osoba mladší osmnácti let, pokud není stanoveno jinak.⁴²

Daným ustanovením zákonodárce hodlá efektivně a poměrně přísně postihovat toho, kdo poskytne omamnou či psychotropní látku osobě mladší osmnácti let, přičemž je za tímto účelem stanoveno minimální množství omamné a psychotropní látky, s nímž je neoprávněně nakládáno ve vztahu k dítěti. Tímto přístupem je kladen důraz na ochranu dětí, avšak korigován podmínkou týkající se množství omamné či psychotropní látky. Ve stejném ustanovení je postihováno i jednání pachatele, který se jej **dopustí vůči dítěti mladšímu patnácti let v množství větším než malém**. Z hlediska zavinění postačuje u těchto okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby nedbalost.

4.3 Kvalifikovaná skutková podstata dle § 283 odst. 3 TZ

Ve třetím odstavci § 283 jsou uvedeny okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, které zákonodárce považuje za ještě závažnější než ty, jež byly již uvedeny.

Podle § 283 odst. 3, písm. a) TZ je postihován těžší následek jednání uvedeného v základní skutkové podstatě spočívající ve způsobení **těžké újmy na zdraví**. Pojem těžká újma na zdraví je výslovně definován v § 122 odst. 2 TZ. Jedná se o vážnou poruchu zdraví nebo jiné vážné onemocnění, s tím, že pachatel svým jednáním způsobí některý z účinků, jež jsou za těžkou újmu na zdraví považovány.⁴³ V případě způsobení těžké újmy na zdraví postačuje nedbalostní forma zavinění.

⁴¹ ŠÁMAL, Pavel. Trestní zákoník. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, s 1450 Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-285 s. 2871.

⁴² JELÍNEK J. a kol. Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou. 6. vyd. Praha: LEGES, 2016, s. 186 až 187, ISBN 978-80-7502-106-9.

⁴³ ŠÁMAL, Pavel. Trestní zákoník. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, s 1450 Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-285.

Další okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby je **úmysl získání pro sebe nebo pro jiného značného prospěchu**. Značným prospěchem je rozuměn čistý zisk nejméně 1.000 000,-Kč. K naplnění daného kvalifikačního znaku však nemusí pachatel značný prospěch fakticky získat, postačuje, že k zisku značného prospěchu jeho jednání směřovalo. V případě, že pachateli vznikly v souvislosti s nelegální činností náklady, např. na nákup prekursorů a dalších pomocných látek k výrobě omamných a psychotropních látek, je nutno takové náklady od zisku z prodeje takové látky odečíst.⁴⁴ Jedná se o jinou skutečnost v podobě pohnutky. Z hlediska zavinění je v tomto případě vyžadována forma zavinění úmyslná.

Dle § 283 odst. 3 písm. c) TZ bude pachatel potrestán, pokud se jednání uvedeného v odstavci prvním dopustí **ve velkém rozsahu**. Vymezení rozsahů se blíže zabývá kapitola 2.3. Pro naplnění této okolnosti postačuje zavinění nedbalostní.

4.4 Kvalifikovaná skutková podstata podle § 283 odst. 4 TZ

V kvalifikované skutkové podstatě podle § 284 odst. 4 TZ jsou stejně jako v předchozích dvou odstavcích uvedeny zvlášť přitěžující okolnosti.

V písm. a) se jedná o způsobení těžšího následku spočívajícího v podobě těžké újmy na zdraví nejméně dvou osob nebo smrti.

- Následek spočívající ve **způsobení těžké újmy na zdraví nejméně dvěma osobám** vychází ze zvlášť přitěžující okolnosti uvedené v § 283 odst. 3, písm. a) TZ. V tomto případě však musí zmíněný účinek nastat u nejméně dvou osob. K naplnění této zvlášť přitěžující okolnosti postačuje zavinění z nedbalosti.
- **Smrtí** se rozumí biologická smrt mozku (cerebrální smrt) – takový stav organismu, u kterého je obnovení všech životních funkcí již vyloučeno.⁴⁵

K naplnění této zvlášť přitěžující okolnosti se výlučně vyžaduje forma zavinění z nedbalosti. Naopak v případě, pokud pachatel bude jednat v úmyslu způsobit smrt jinému tak, že mu poskytne omamnou či psychotropní látku, o které ví, že je způsobilá způsobit smrt, bude v takovém případě na místě skutek kvalifikovat jako trestný čin vraždy podle § 140 odst. 1, (2) TZ v souběhu s trestným činem nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1 TZ.⁴⁶

Podle § 283 odst. 4, písm. b) TZ bude pachatel trestán v případě, pokud má nedovolenou výrobou či jiným nakládáním s omamnými nebo psychotropními látkami

⁴⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. února 2005, sp. zn. 7 Tdo 207/2005.

⁴⁵ Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 31. října 1985, sp. zn. Tpjf 24/85.

⁴⁶ ŠÁMAL, Pavel. Trestní zákoník. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, s 2873 Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-285.

v úmyslu získat **prospěch velkého rozsahu**. Prospěch velkého rozsahu je stanoven v § 138 odst. 1, písm. e) TZ a je jím rozuměna částka nejméně 10.000.000Kč⁴⁷. Pro naplnění této okolnosti není rozhodné, zda má prospěch velkého rozsahu pachatel v úmyslu získat sám pro sebe či pro jiného, ani zda jej skutečně dosáhl. Postačuje prokázat, že měl získání prospěchu velkého rozsahu v úmyslu.⁴⁸ Jedná se o jinou skutečnost v podobě pohnutky. Forma zavinění je ve vztahu k této okolnosti vyžadována úmyslná.

Okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby spočívající v jednání **ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech** je jinou skutečností rozvíjející způsob provedení. Organizovanou skupinou působící ve více státech se rozumí skupina, která působí na území nejméně dvou států, a jedním z nich může, ale nemusí být Česká republika. Samotný pachatel nemusí být ani jejím členem. Musí s ní však být ve spojení a musí vědět o tom, že taková skupina ve více státech působí.⁴⁹ Může se jednat např. o organizaci průvozu omamné či psychotropní látky z jednoho státu do jiného přes Českou republiku, přičemž pachatel ví o činnosti skupiny a sám se podílí pouze na dílčím transportu na území České republiky. Pro naplnění znaků organizované skupiny působící ve více státech je nezbytným předpokladem skutečnost, že jednání skupiny obsahuje mezinárodní prvek, který je na činnosti skupiny stěžejní. Forma zavinění k této zvlášť přitěžující okolnosti je vyžadována úmyslná.

Ustanovení § 283 odst. 5 TZ stanoví, že **příprava je trestná**. Tímto sdělením zákonodárce uvádí, že u jednání, která jsou v rámci skutkové podstaty trestného činu nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy zvlášť závažnými zločiny, je příprava trestná. Příprava je totiž trestná pouze u zvlášť závažných zločinů, u kterých to je výslovně uvedeno.⁵⁰ Zvlášť závažnými zločiny se rozumí ty úmyslné trestné činy, za něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let.⁵¹ Trestnost přípravy se s ohledem na vyšší trestní sazby u tohoto trestného vztahuje na § 283 odst. 2 až 4 TZ.

⁴⁷ JELÍNEK J. a kol. Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou. 6. vyd. Praha: LEGES, 2016, s. 194 až 195 a 411, ISBN 978-80-7502-106-9.

⁴⁸ NOVOTNÝ, František, a kol. Trestní zákoník 2010. Praha: Eurounion, 2010. s. 583 ISBN 978-80-7317-084-4.

⁴⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. srpna 2010, sp. zn. 8 Tdo 940/2010.

⁵⁰ JELÍNEK J. a kol. Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou. 6. vyd. Praha: LEGES, 2016, s. 43 až 45, ISBN 978-80-7502-106-9.

⁵¹ NOVOTNÝ, František a kol. Trestní právo hmotné, 4 vyd. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o. 2017, s 65, ISBN 978-80-7380-651-4.

5 Analýza skutkové podstaty trestného činu přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu podle § 284 TZ

Trestný čin přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu postihuje přechovávání uvedených látek pro vlastní potřebu a tato skutečnost jej zásadně odlišuje od trestného činu dle § 283 TZ.

Ve vztahu k trestnému činu nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami podle § 283 TZ se jedná o čin privilegovaný a jejich jednočinný souběh ve vztahu k jedné látce je vyloučen.⁵²

Jedná se o tzv. ohrožovací trestný čin, k jehož spáchání není vyžadováno vzniku následku spočívajícího např. v ublížení na zdraví.

Dané ustanovení je tvořeno dvěma základními skutkovými podstatami a dvěma kvalifikovanými.

1) Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu přechovává v množství větším než malém omamnou látku konopí, pryskyřici z konopí nebo psychotropní látku obsahující jakýkoli tetrahydrokanabinol, izomer nebo jeho stereochemickou variantu (THC), bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

(2) Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu přechovává jinou omamnou nebo psychotropní látku než uvedenou v odstavci 1 nebo jed v množství větším než malém, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve větším rozsahu.

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve značném rozsahu.

5.1 Základní skutková podstata dle § 284 odst. 1 TZ

V případě § 284 odst. 1 TZ se jedná o základní skutkovou podstatu a ve vztahu k § 283 odst. 1 TZ o podstatu privilegovanou, neboť mírnějším trestem postihuje méně závažnou formu přechovávání (pro vlastní potřebu).⁵³

➤ Objekt trestného činu

Objektem této skutkové podstaty je zájem na ochraně společnosti a osob proti možnému ohrožení, které vyplývá z nekontrolovatelného nakládání s omamnou látkou

⁵² ŠÁMAL, Pavel. Trestní zákoník. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, s 2888 Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-285.

⁵³ ŠÁMAL, Pavel, a kol. Trestní právo hmotné. 8. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 101 ISBN 978-80-7552-358-7.

konopí, pryskyřici z konopí nebo psychotropní látkou obsahující jakýkoli tetrahydrokanabinol, izomer nebo jeho stereochemickou variantu.⁵⁴

➤ **Objektivní stránka trestného činu**

U tohoto trestného činu je objektivní stránka vyjádřena jednáním spočívajícím v přechovávání uvedených látek pro vlastní potřebu v množství větším než malém.

Za **přechovávání** je nutno považovat jakýkoliv způsob držení daných látek, přičemž není nezbytné, aby tyto měl pachatel přímo fyzicky u sebe. K naplnění znaku přechovávání plně postačuje skutečnost, že má pachatel dané látky ve své moci. Není tedy postihováno držení těchto látek přímo při sobě, ale skutečnost, že tyto pachatel vlastní, i kdyby je měl uložené v bytě u jiné osoby.⁵⁵ Pro naplnění skutkové podstaty trestného činu není rozhodné, po jakou dobu je omamná látka přechovávána.⁵⁶

Přechovávání omamných a psychotropních látek a jedů musí v rámci jednání popsaného ve skutkové podstatě tohoto trestného činu být **vždy pro vlastní potřebu**. V případě, že pachatel omamné a psychotropní látky či jedy přechovával prokazatelně pro jiného, naplnil by svým jednáním skutkovou podstatu trestného činu dle § 283 TZ.

Aby se mohlo jednat o trestný čin, musí pachatel pro vlastní potřebu přechovávat omamnou či psychotropní látku nebo jed v **množství větším než malém**. Současně se však musí jednat o množství převyšující jednu dávku potřebnou pro konkrétního konzumenta s přihlédnutím k jeho spotřebě, neboť za naplnění skutkové podstaty tohoto trestného činu nelze považovat přechovávání jedné dávky konzumentem, ač by se jinak jednalo o množství naplňující znak množství větší než malé.⁵⁷

Množství větší než malé je orientačně v České republice pro nejběžnější omamné a psychotropní látky upraveno stanoviskem Nejvyššího soudu č.j. Tpjn 301/2013 ze dne 14. března 2014.

➤ **Subjekt trestného činu**

Zde zákon na osobu pachatele neklade žádné zvláštní požadavky, tj. nemusí mít žádné konkrétní postavení, způsobilost ani vlastnost. Uvedený trestný čin může spáchat kdokoliv, kdo je trestně odpovědný a jedná se tedy o subjekt obecný.

➤ **Subjektivní stránka trestného činu**

⁵⁴ ŠÁMAL, Pavel. Trestní zákoník. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, s 2883 Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-285.

⁵⁵ ŠÁMAL, Pavel. Trestní zákoník. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, s 2884 Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-285.

⁵⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. června 2014, sp. zn. 4 Tdo 726/2014-26.

⁵⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. dubna 2017, sp. Zn. 11 Tdo 429/2017-18.

K naplnění skutkové podstaty trestného činu přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu je v základní skutkové podstatě vyžadována forma zavinění úmyslná.

5.2 Základní skutková podstata dle § 284 odst. 2 TZ

Ustanovení § 284 odst. 2 TZ obsahuje základní skutkovou podstatu. Od skutkové podstaty uvedené v odstavci 1 se odlišuje toliko v hmotném předmětu útoku. Zbylé znaky skutkové podstaty trestného činu jsou shodné, a to i včetně formy zavinění.

➤ Objekt trestného činu

Rozdělením postihu za přechovávání omamných a psychotropních látek z konopí, pryskyřice z konopí a za přechovávání jiných omamných a psychotropních látek je v případě jejich přechovávání sledován záměr rozlišovat mezi tzv. „měkkými“ a „tvrdými“ omamnými a psychotropními látkami podle míry jejich zdravotní a společenské nebezpečnosti, tj. podle negativních zdravotních a společenských dopadů v důsledku jejich zneužívání.⁵⁸

5.3 Kvalifikované skutkové podstaty dle § 284 odst. 3, 4 TZ

Skutková podstata uvedená v § 284 odst. 3 TZ je skutkovou podstatou kvalifikovanou, neboť uvádí jinou skutečnost, která rozvíjí obě základní skutkové podstaty stran způsobu provedení, a to ve větším rozsahu.

Za větší rozsah je považováno množství odpovídající přibližně desetinásobku množství většího než malého.

Skutková podstata uvedená v § 284 odst. 4 TZ je skutkovou podstatou kvalifikovanou, neboť uvádí jinou skutečnost, která rozvíjí obě základní skutkové podstaty stran způsobu provedení, a to ve značném rozsahu.

Za značný rozsah je považováno množství odpovídající přibližně sto násobku množství většího než malého.

Jak již bylo uvedeno, nelze stanovisko Nejvyššího soudu považovat za stanovení striktních hmotnostních limitů pro posouzení rozsahů přechovávaných omamných či psychotropních látek. Je nutné vždy rovněž i posuzovat druh omamné a psychotropní látky, obsah účinné látky, tedy i kvalitu omamné a psychotropní látky, a další konkrétní okolnosti případu, jako je míra ohrožení zájmu chráněného zákonem a dalších individuálních okolností.

⁵⁸ JELÍNEK J. a kol. Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou. 6. vyd. Praha: LEGES. 2016, s. 415, ISBN 978-80-7502-106-9.

Obě skutkové podstaty již nezohledňují, zda pachatel přechovává látky z konopí, pryskyřici z konopí nebo psychotropní látkou obsahující jakýkoli tetrahydrokanabinol, izomer nebo jeho stereochemickou variantu, či jiné omamné nebo psychotropní látky, které jsou postihovány dle § 284 odst. 2 TZ.

K naplnění okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby v obou kvalifikovaných skutkových podstatách postačuje zavinění z nedbalosti.

6 Komparace české trestněprávní úpravy drogových trestných činů se slovenskou trestněprávní úpravou

Slovenská republika až do 31.12.1992 tvořila jeden stát s Českou republikou, a do té doby měly oba státy společnou právní úpravu nejen v rámci trestního práva. Ve Slovenské republice platil původní trestní zákon č. 140/1961 Sb. „pouze“ do 31.12.2005, kdy byl nahrazen trestním zákonem č. 300/2005 Z.z, účinným od 1.1.2006.

Slovenský trestní zákon je koncipován obdobně, jako český trestní zákoník, neboť je rozdělen na dvě části, obecnou a zvláštní. Ve druhé části jsou trestné činy řazeny dle důležitosti ochrany ohroženého zájmu, tj. v první hlavě jsou trestné činy proti životu a zdraví.

Drogové trestné činy spadají do hlavy první, třetího dílu mezi trestné činy ohrožující život anebo zdraví, díky čemuž se jeví, že na rozdíl od české právní úpravy mají na Slovensku trestné činy postihující drogovou kriminalitu mnohem větší význam, jelikož si slovenský zákonodárce zřejmě uvědomuje, že potírání drogové trestné činnosti může přispívat k ochraně lidského zdraví

Slovenský trestní zákon obsahuje 4 drogové trestné činy, přechovávání omamných a psychotropních látek, jedů nebo prekursorů pro vlastní potřebu podle § 171, nedovolená výroba omamných a psychotropních látek, jedů nebo prekursorů, jejich držení a obchodování s nimi podle § 172, výroba, opatření sobě nebo jinému nebo přechovávání předmětu určenému k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky, jedu a prekursoru podle § 173 a šíření toxikomanie podle § 174.

Slovenská právní úprava se již na první pohled od české právní úpravy významně odlišuje. Na prvním místě je upraven postih za přechovávání omamných a psychotropních látek, jedů nebo prekursorů pro vlastní potřebu a zcela absentuje ustanovení, kterým by bylo samostatně postihováno pěstování rostlin obsahujících omamnou či psychotropní látku (obdobu § 285 trestního zákoníku). V neposlední řadě lze odlišnosti spatřovat ve stanovení výše trestních sazeb trestu odnětí svobody u jednotlivých drogových trestných činů i některých zvlášť přitěžujících okolností.

6.1 Přechovávání omamných a psychotropních látek a jedů nebo prekursorů pro vlastní potřebu podle § 171 STZ

Trestný čin přechovávání omamné a psychotropní látky, jedu nebo prekursoru obsahuje dvě základní skutkové podstaty a dvě kvalifikované skutkové podstaty:

(1) Kdo neoprávněně přechovává omamnou látku nebo psychotropní látku z rostliny rodu konopí pro vlastní potřebu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

(2) Kdo neoprávněně přechovává omamnou látku nebo psychotropní látku uvedenou v odstavci 1 pro vlastní potřebu ve větším rozsahu, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

(3) Kdo neoprávněně přechovává jinou omamnou látku nebo psychotropní látku než uvedenou v odstavci 1, jed nebo prekursor pro vlastní potřebu, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.

(4) Kdo neoprávněně přechovává jinou omamnou látku nebo psychotropní látku než uvedenou v odstavci 1, jed nebo prekursor pro vlastní potřebu ve větším rozsahu, bude potrestán odnětím svobody až na pět let.⁵⁹

V základní skutkové podstatě podle § 171 odst. 1 je postihováno, stejně jako v české, neoprávněně přechovávání omamné či psychotropní látky pocházející z rostliny rodu konopí pro vlastní potřebu.

Pojem **přechovávání** omamné a psychotropní látky je v slovenském trestním zákoně upraven v § 135 odst. 1 trestního zákona a rozumí se jím držení těchto látek po jakoukoli dobu pro vlastní potřebu, v množství od jedné obvyklé dávky do trojnásobku obvyklé jednorázové dávky.⁶⁰ **Obvyklou jednorázovou spotřební dávkou** charakterizuje především množství účinné látky v ní obsažené, přičemž toto musí být způsobilé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho rozpoznávací a ovládací schopnosti.⁶¹ Za minimální hranici pro naplnění základní skutkové podstaty je považováno přechovávání více než jedné obvykle jednorázové dávky.⁶²

V § 171 odst. 2 je uvedena kvalifikovaná skutková podstata, jejíž použití je podmíněno okolností spočívající ve spáchání činu podle odst. 1 ve **větším rozsahu**. Za větší rozsah je považováno přechovávání pro vlastní potřebu nejméně tří a nejvíce až deseti násobku běžně jednorázové spotřební dávky.

⁵⁹ Překlad autora cit. znění ust. § 171 zákona č. 300/2005 Z.z., Trestného zákona Slovenské republiky,

⁶⁰ BURDA, E., ČENTĚŠ, J., KOLESÁR, J., ZÁHORA, J. a kol. Trestný zákon. Všeobecná část. Komentár. I. diel. S 1026, Praha: C. H. Beck, 2010,

⁶¹ VRÁBLOVÁ, M., KLÁTIK, J., RÍSOVÁ, V. Drogové trestné činy. s 102, Praha: Leges, 2018,

⁶² VRÁBLOVÁ, M., KLÁTIK, J., RÍSOVÁ, V. Drogové trestné činy. s 105, Praha: Leges, 2018.

Stejně jako v české trestně právní úpravě je také ve slovenské úpravě privilegováno konopí, neboť jeho přechovávání je postihováno nižšími tresty, než přechovávání zbylých omamných či psychotropních látek, prekursorů nebo jedů. Na rozdíl od české úpravy jsou ve prospěch konopí rozdílné trestní sazby i v případě kvalifikovaných skutkových podstat.

V odstavci třetím je postihováno přechovávání pro vlastní potřebu jakéhokoliv množství omamných či psychotropních látek, které nepocházejí z konopí a jedů, nebo prekursorů.

Zohlednění přechovávání **prekursorů pro vlastní potřebu** činí podstatný rozdíl mezi českou a slovenskou právní úpravou. V české právní úpravě je přechovávání prekursoru postihováno v samostatném § 286 TZ, kterým je komplexně postihováno jakékoli opatření, vyrobení a přechovávání předmětů určených k nedovolené výrobě omamných a psychotropních látek a prekursorů bez ohledu na skutečnost, zda je tak činěno pro vlastní potřebu či pro jiného.

Přechovávání omamných či psychotropních látek, jedů nebo prekursorů pro jiného je i dle slovenské právní úpravy postihováno přísněji v rámci hlavního trestního činu uvedeného v § 172.

6.2 Nedovolená výroba omamných a psychotropních látek, jedů nebo prekursorů, jejich držení a obchodování s nimi podle § 172 STZ

Hlavní trestný čin, kterým je postihováno nejzávažnější jednání na úseku neoprávněného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy a prekursory je obsažen v § 172 trestního zákona a jeho aktuální znění je následující:

(1) Kdo neoprávněně přechovává po jakoukoli dobu omamnou látku nebo psychotropní látku z rostliny rodu konopí, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až sedm let.

(2) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 a již byl za takový čin odsouzen.

(3) Kdo neoprávněně přechovává po jakoukoli dobu jinou omamnou látku nebo psychotropní látku než uvedenou v odstavci 1, jed nebo prekursor, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až deset let.

(4) Kdo neoprávněně

a) vyrobí,

b) doveze, vyveze, převeze nebo dá přepravit, nebo

c) koupí, prodá, vymění, obstará,

omamnou látku, psychotropní látku, jed nebo prekurzor nebo kdo takovou činnost zprostředkuje, bude potrestán odnětím svobody na tři roky až deset let.

(5) Odnětím svobody na deset až patnáct let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 3 nebo 4 a již byl za takový čin odsouzen.

(6) Odnětím svobody na deset až patnáct let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1, 3 nebo 4

a) pro osobu, která se léčí z drogové závislosti,

b) závažnějším způsobem jednání,

c) na chráněné osobě, nebo

d) ve větším rozsahu.

(7) Odnětím svobody na patnáct až dvacet let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1, 3 nebo 4

a) a způsobí jím těžkou újmu na zdraví nebo smrt,

b) vůči osobě mladší patnácti let nebo prostřednictvím takové osoby, nebo

c) ve značném rozsahu.

(8) Odnětím svobody na dvacet až dvacet pět let nebo trestem odnětí svobody na doživotí bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1, 3 nebo 4

a) a způsobí jím těžkou újmu na zdraví více osobám nebo smrt více osob,

b) jako člen nebezpečného seskupení nebo

c) ve velkém rozsahu.⁶³

Ustanovení § 172 STZ po zapracování pozměňovacího zákona č. č. 105/2022 Z.z., účinného od 1. května 2022 doznalo značných změn především v tom, že striktně rozlišuje mezi přechováváním omamné či psychotropní látky pocházející z konopí od ostatních omamných či psychotropních látek a jedů.

Základní skutková podstata uvedená v odstavci prvním postihuje přechovávání po jakoukoliv dobu jakéhokoliv množství omamných či psychotropních látek pocházejících z rostliny konopí. Tato skutková podstata je primárně vztahuje na přechovávání omamných či psychotropních látek z konopí pro jiného a nejedná se o postih za přechovávání omamných či psychotropních látek pro vlastní potřebu, neboť toto je již postihováno v privilegovaném skutkové podstatě trestného činu dle § 171 odst. 1 STZ.⁶⁴

V případě, že však pachatel u sebe přechovává omamnou či psychotropní látku z konopí v množství větším než je desetinásobek obvyklé denní spotřební dávky, má se

⁶³ Překlad strojový a autora cit. znění ust. § 172 zákona č. 300/2005 Z.z., Trestného zákona Slovenské republiky, [cit. dne 18.2.2023] dostupné na <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-300>,

⁶⁴ VRÁBLOVÁ, M., KLÁTIK, J., RÍSOVÁ, V. Drogové trestné činy. s 113, Praha: Leges, 2018,

za to, že se nemůže jednat o množství pro vlastní spotřebu, a proto je jeho jednání posuzováno již podle § 172 odst. 1 STZ.⁶⁵

Základní skutková podstata uvedená v odstavci prvním je následně doplněna kvalifikovanou skutkovou podstatou, které se pachatel dopustí tehdy, byl-li pro přechovávání omamné či psychotropní látky z konopí již v minulosti odsouzen.⁶⁶

V odstavci třetím je uvedena základní skutková podstata, kterou je postihováno přechovávání omamných a psychotropních látek, vyjma látek pocházejících z konopí a jedů či prekurzorů.

V české právní úpravě je přechovávání omamných a psychotropních látek a jedů podle § 283 trestního zákona postihováno výhradně tehdy, pokud je prokázáno, že tak pachatel činí pro jiného bez ohledu na množství přechovávané látky. Pakliže taková skutečnost prokázána nebude, bude jednání posuzováno podle § 284 trestního zákoníku.

V § 172 odstavci 4 STZ se nachází výčet způsobů neoprávněného jednání pachatele nakládajícího s omamnými a psychotropními látkami a s prekurzory, přičemž zde lze oproti české právní úpravě nalézt určité odlišnosti.

Za **výrobu** omamné či psychotropní látky je vedle jakéhokoliv zpracování chemických látek do podoby omamných či psychotropních látek nebo jedů například syntézou, čištěním či jinými obdobnými postupy považováno i pěstování rostlin obsahující tyto látky.⁶⁷ V České republice je naproti tomu pěstování konopí postihováno jako samostatný trestný čin dle § 285 trestního zákoníku.

Způsoby provedení uvedené v § 172 odst. 4, písm. b) STZ jsou shodné s českou právní úpravou, kde je rovněž postihován neoprávněný **dovoz, vývoz a průvoz** omamných či psychotropních látek nebo jedů. Navíc je ve slovenské právní úpravě postihováno i jednání v podobě „**dá přepravit**“, tedy postih pro toho, kdo vydal pokyn k neoprávněné přepravě omamných či psychotropních látek bez ohledu na to, zda se tak děje na území jednoho státu či prostřednictvím mezistátní přepravy.⁶⁸

V § 174 odst. 4, písm. c) STZ je postihována neoprávněná **koupě** omamné či psychotropní látky jedu nebo prekurzoru, tj. nabytí daných látek za úplaty a **výměna**, tj. nabytí omamné či psychotropní látky směnou za jinou protihodnotu. Slovenská právní úprava tímto způsobem kriminalizuje i osobu, která si omamnou či psychotropní látku

⁶⁵ VRÁBLOVÁ, M., KLÁTIK, J., RÍSOVÁ, V. Drogové trestné činy. s 115, Praha: Leges, 2018,

⁶⁶ Odsouzeným dle § 128 odst. 6 zákona č. 300/205 Z.z. rozumí pachatel, který byl pravomocným rozsudkem uznán vinným, pokud nebylo jeho dosouzení zhlazeno,

⁶⁷ VRÁBLOVÁ, M., KLÁTIK, J., RÍSOVÁ, V. Drogové trestné činy. s 112, Praha: Leges, 2018,

⁶⁸ VRÁBLOVÁ, M., KLÁTIK, J., RÍSOVÁ, V. Drogové trestné činy. s 113, Praha: Leges, 2018,

kupuje v jakémkoliv množství bez ohledu na to, zda tak činí pro vlastní potřebu či pro jiného. Stejný trestní postih hrozí jak tomu, kdo omamné či psychotropní látky prodává tak i tomu, kdo je kupuje. Pojem **obstará** představuje získání omamných či psychotropních látek jiným způsobem, než koupí, prodejem či výměnou.⁶⁹ Naopak ve slovenské právní úpravě oproti české absentuje postih za nabízení omamných či psychotropních látek, jedů nebo prekurzorů jinému.

V kvalifikované podstatě dle § 172 odst. 5 STZ slovenský zákonodárce postihuje toho, kdo se činu dopustí, **ač byl v minulosti za takový čin odsouzen**.⁷⁰ Takto pojatá formulace speciální recidivy je přísnější než česká. Není zde rozhodné (rozdílně od české právní úpravy), kdy byl pachatel za takový čin v minulosti odsouzen.

V kvalifikované skutkové podstatě podle § 172 odst. 6 STZ jsou uvedeny skutečnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, které jsou značně rozdílné proti české právní úpravě.

První okolností podmiňující užití kvalifikované skutkové podstaty dle odst. 6 je poskytnutí nebo jiná forma jednání dle odstavce prvního, druhého či čtvrtého **pro osobu, která se léčí z drogové závislosti**. Jedná se o poskytnutí zvláštní ochrany osobě, která se snaží vymanit ze závislosti. Slovenský trestní zákon definuje závislou osobu v § 127 odst. 10.⁷¹

Závažnějším způsobem je v slovenské úpravě myšleno jednání takovým způsobem, nebo prostředky, které jsou uvedeny v § 138 STZ. Nejčastěji to bude v případě tohoto trestného činu „v delším čase“, ale není vyloučeno, že může být tímto ustanovením zohledněna jiná okolnost či způsob provedení.⁷² Za delší čas je považováno období několika měsíců, dle ustálené soudní praxe zpravidla alespoň šesti měsíců.⁷³

Chráněnou osobou se dle § 139 odst. 1 slovenského trestního zákona rozumí dítě, těhotná žena, blízká osoba, odkázaná osoba, osoba vyššího věku, nemocná osoba, osoba požívající ochranu podle mezinárodního práva, veřejný činitel nebo osoba, která plní svoje povinnosti uložené na základě zákona, nebo svědek, znalec, tlumočník anebo překladatel, když trestný čin byl spáchán v souvislosti s postavením, stavem anebo věkem chráněné osoby.⁷⁴ Česká právní úprava poskytuje zvláštní ochranu pouze dítěti, tedy osobě mladší 18 let.

⁶⁹ VRÁBLOVÁ, M., KLÁTIK, J., RÍSOVÁ, V. Drogové trestné činy. s 113, Praha: Leges, 2018,

⁷⁰ VRÁBLOVÁ, M., KLÁTIK, J., RÍSOVÁ, V. Drogové trestné činy. s 116, Praha: Leges, 2018.

⁷¹ BURDA, E., ČENTĚŠ, J., KOLESÁR, J., ZÁHORA, J. a kol. Trestný zákon. Osobitná část. Komentár. II. diel. s. 262, Praha: C. H. Beck, 2011.

⁷² SAMAŠ, O., STIFFEL, H., TOMAN, O: Komentár k trestnému zákonu dostupný v systému ASPI.

⁷³ Usnesení Nejvyššieho súdu Slovenskej republiky z 12.12.2017, sp. zn. 4 Tdo/12/2016.

⁷⁴ Překlad autora cit. § 139 odst. 1 zákona č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon.

Větší rozsah uvedený v § 172 odst. 6 písm. d) je v slovenském trestním zákoně na rozdíl od českého odvozován od ustanovení věnující se škodě a prospěchu, tj. § 125 odst. 1 slovenského trestního zákona. Posouzení, zda se jedná o značný rozsah, bude pak velmi závislé na ceně látek, se kterými pachatel neoprávněně nakládá, a to navíc s přihlédnutím k aktuálnosti těchto cen v daném čase a místě.⁷⁵

Významná okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby dle § 172 odst. 7 je případ, pokud se pachatel dopustí jednání uvedeného v odst. 1, 3 nebo 4 **vůči osobě mladší patnácti let anebo prostřednictvím takové osoby**. Slovenským trestním zákonem je poskytována ochrana dětí v mnohem širším měřítku, neboť naplnění této okolnosti nepodmiňuje žádným minimálním množstvím látky, které např. pachatel poskytne dítěti mladšímu patnácti let. Stejně je dítě mladší patnácti let chráněno i před zneužitím spočívajícím v přiměnění k neoprávněnému nakládání s omamným a psychotropními látkami, např. k prodeji této látky jinému. Podle české právní úpravy musí pachatel pro naplnění znaku „vůči dítěti“, popřípadě vůči „dítěti mladšímu patnácti let“ jednat v určitém stanoveném minimálním rozsahu.

6.3 Trestný čin podle § 173 STZ (výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu)

Ustanovení § 173 slovenského trestního zákona, ač nemá svůj název, obsahově dle základní skutkové podstaty zcela odpovídá českému trestnému činu výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu podle § 286.

(1) Kdo vyrobí, sobě nebo jinému opatří nebo přechovává předmět určený k nedovolené výrobě omamné látky, psychotropní látky, jedu a prekurzoru, bude potrestán odnětím svobody až na pět let.

(2) Odnětím svobody na tři roky až osm let bude pachatel potrestán, získá li činem uvedeným v odstavci 1 pro sebe nebo jiného větší prospěch.

(3) Odnětím svobody čtyři roky až deset let bude pachatel potrestán, získá li činem uvedeným v odstavci 1 pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(4) Odnětím svobody deset až patnáct let bude pachatel potrestán, získá li činem uvedeným v odstavci 1 pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

Dané ustanovení je subsidiární vůči trestnému činu uvedenému v § 172 a postihuje méně závažnou formu jednání, při kterém pachatel dosud nevyrobí omamné

⁷⁵ Usnesení Nejvyššího soudu Slovenskej republiky z 27. 11. 2012, sp. zn. 4 Tdo 32/2012.

a psychotropní látky ani je nedrží, ale bezprostředně si k takovému jednání vytváří podmínky.⁷⁶

Konstrukce základní skutkové podstaty nevykazuje oproti české právní úpravě téměř žádné odlišnosti a postihuje neoprávněné jednání ve vztahu nikoliv k samotným omamným či psychotropním látkám, ale výhradně předmětům, za jejichž pomoci případně i použití lze omamné či psychotropní látky vyrobit.⁷⁷ Typicky se tak bude jednat o obstarávání léčiv obsahujících efedrin či pseudoefedrin, neboť tyto již dle aktuální evropské judikatury nelze považovat za prekursory psychotropních látek ani za předměty obsahující omamnou či psychotropní látku, ale toliko za předmět určený k výrobě psychotropní látky.⁷⁸

Zásadní rozdíly mezi slovenským a českým zněním tohoto trestného činu spočívají v konstrukci kvalifikovaných skutkových podstat. Slovenský zákonodárce se rozhodl přizpůsobit výši trestu rozsahu páchaní tohoto trestného činu a nezohlednil jiné okolnosti, jako český zákonodárce, který přísněji postihuje například jednání, kterého se dopustí pachatel jako člen organizované skupiny nebo jež směřuje vůči dítěti.

6.4 Šíření toxikomanie podle § 174 STZ

(1) Kdo svádí jiného na zneužívání jiné návykové látky než alkoholu nebo ho v tom podporuje anebo kdo zneužívání takové látky podněcuje nebo šíří, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.

(2) Odnětím svobody na tři roky až osm let bude pachatel potrestán, pokud spáchá čin uvedený v odstavci 1

a) vůči chráněné osobě, anebo

b) veřejně.

Trestný čin šíření toxikomanie konstrukcí své základní skutkové podstaty plně koresponduje s českou právní úpravou trestného činu. I ve slovenském pojetí se jedná o ohrožovací trestný čin, který postihuje jednání spočívající ve vzbuzování zájmu a rozhodnutí v jiném, aby užil omamnou a psychotropní látku. Půjde tedy například o vychvalování kladných účinků omamných a psychotropních látek, zobrazování omamných a psychotropních látek v takovém rozsahu a kontextu, aby toto jednání bylo způsobilé ovlivnit jiného v jeho rozhodnutí takovou látku zneužít.⁷⁹

⁷⁶ Rozsudek Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Tdo 32/2011 z 25. 10. 2011.

⁷⁷ KAJABA, R. Trestný čin nedovolené výroby omamných a psychotropních látek, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 173 ods. 1 Trestného zákona. In: Justičná revue. 2012, roč. 64, č. 8 – 9, s. 1125.

⁷⁸ Rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie sp. zn. C-497/16 ze dne 2.3.2017.

⁷⁹ VRÁBLOVÁ, M., KLÁTIK, J., RÍSOVÁ, V. Drogové trestné činy. s 122, Praha: Leges, 2018.

V kvalifikované skutkové podstatě slovenská právní úprava postihuje přísněji toho, kdo se daného jednání dopustí vůči chráněné osobě, tedy i vůči dítěti, jako je tomu v české právní úpravě, ale dle výkladového § 139 STZ i například vůči těhotné ženě a dalším osobám. Český zákonodárce navíc přísněji postihuje i spáchání tohoto činu členem organizované skupiny.

6.5 Vzájemné porovnání trestních sankcí za drogové trestné činy

Při vzájemném porovnání výše trestních sankcí lze konstatovat, že slovenská právní úprava je obecně přísnější. V mnoha směrech však došlo ke snížení trestních sankcí v důsledku novely trestního zákona provedené zákonem č. 105/2022 Z.z, kterým bylo do slovenské trestní úpravy zavedeno také rozlišování omamných a psychotropních látek na „měkké“ a „tvrdé“.

V rámci trestného činu přechovávání omamných a psychotropních látek jedů nebo prekursorů pro vlastní potřebu dle § 171 STZ je v základních skutkových podstatách rozdílně trestáno přechovávání konopných omamných a psychotropních látek a ostatních omamných a psychotropních látek, jedů a prekursorů. Výše trestní sazby trestu odnětí svobody je v české a slovenské právní úpravě totožná, avšak dle české právní úpravy hrozí postih až v případě, pokud pachatel přechovává takové látky v množství větším než malém, což je zcela evidentně množství větší, než které by odpovídalo jedné obvyklé užitelské dávce. Stanovisko Nejvyššího soudu Tpjn. 301/2013 v České republice definovalo množství větší než malé jako přibližný 10 násobek běžné užitelské dávky (s přihlédnutím k dalším okolnostem, jako je množství účinné látky). Takové množství již téměř odpovídá množství, které je dle slovenské právní úpravy postihováno jako trestný čin dle § 172 odst. 1 nebo 2 STZ (dle druhu látky).

U trestného činu nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy dle § 172 STZ je již ve všech skutkových podstatách trestní sazba trestu odnětí svobody vyšší, než v české právní úpravě. Ač jsou činěny rozdíly u přechovávání omamné a psychotropní látky i pro jiného mezi látkami pocházejícími z konopí a zbylými omamnými a psychotropními látkami, přesto je takové jednání postihováno přísněji než dle české právní úpravy.

Samotná výroba omamných a psychotropních látek je dle slovenské právní úpravy již v základní skutkové podstatě trestána obdobně jako je tomu dle české právní úpravy v kvalifikované skutkové podstatě dle § 283 odst. 2 TZ.

Způsobení smrtelného následku je dle slovenské úpravy postihováno trestem odnětí svobody na 15 až 20 let a trestem odnětí svobody 20 až 25 let nebo doživotím

v případě, pokud je způsobena smrt více osobám. Česká právní úprava v odpovídajícím případě stanoví trest odnětí svobody v rozmezí 10 až 18 let.

Trestný čin výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu je dle obou právních úprav sankcionován podobnou výší trestní sazby trestu odnětí svobody.

U trestného činu šíření toxikomanie nejsou ve výši trestů patrný téměř žádné odlišnosti.

U všech drogových trestných činů je nutno zohlednit rozdíly ve znacích kvalifikovaných skutkových podstat.

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo provedení analýzy skutkových podstat dvou stěžejních trestných činů současné české úpravy, kterými je postihována kriminalita na úseku omamných a psychotropních látek, konkrétně trestného činu nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 a trestného činu přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu podle § 284. Od provedené analýzy bylo očekáváno, že dojde ke zjištění podmínek trestní odpovědnosti ve vztahu k uvedeným trestným činům a charakterizování zákonných znaků v nich obsažených. Za účelem provedení úspěšné analýzy bylo nutno charakterizovat související právní předpisy a provést výklad nezbytných pojmů. Sekundárním cílem bylo provedení komparace trestně právní úpravy České republiky s úpravou drogových činů ve Slovenské republice.

V druhé části bakalářské práce byla provedena stručná charakteristika historického vývoje trestně právní úpravy drogových trestných činů tak, jak se na území současné České republiky historicky vyvíjela na základě přijímaných mezinárodních smluv a směrnic s přihlédnutím k aktuálním poměrům ve společnosti. Z historického vývoje drogových trestných činů uvedeného v 2. kapitole je zjevné, že právní úprava za více než jedno století doznala značných změn, zejména pak od 90. let 20. století.

Třetí kapitola bakalářské práce se zabývá mezinárodními smlouvami a netrestními předpisy, jako je zákon o prekurzorech, zákon o návykových látkách a jeho přílohy. Z těchto předpisů především vyplývají požadavky kladené na osoby legálně zacházející s omamnými a psychotropními látkami či prekurzory. Pokud osoby nesplňují podmínky stanovené příslušnými zákony o návykových látkách, a přesto s nimi nakládají, jednají tak „neoprávněně“ a již může být dovozována jejich trestní odpovědnost. Další důležitou součástí této části práce je výklad nezbytných pojmů, bez kterých nelze aplikovat skutkové podstaty drogových trestných činů, především se pak jednalo o množství větší než malé a rozsahy, které jsou užívány jako znaky kvalifikovaných podstat daných trestných činů.

Ve čtvrté kapitole bakalářské práce byla provedena analýza skutkových podstat dvou stěžejních drogových trestných činů, tedy nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy a přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu. Drogové trestné činy se zákony o návykových látkách, prekursorech drog, příslušnými nařízeními vlády a související judikaturou tvoří komplexní celek, kterým je zajišťována trestně právní ochrana společnosti před nelegálním zneužíváním omamných

a psychotropních látek. V české trestně právní úpravě je hlavním trestným činem, kterým jsou postihována ta nejzávažnější jednání na úseku drogové kriminality, nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 trestního zákoníku. Tento trestný čin je subsidiárně doplňován zbylými skutkovými podstatami drogových trestných činů. V obou kapitolách byly vymezeny podmínky, za kterých je vyvozována trestní odpovědnost za nelegální nakládání s omamnými či psychotropními látkami. Byl proveden výklad nezbytného pojmosloví tak, aby bylo patrné, jaká jednání jsou postihována trestným činem nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy a která trestným činem přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu. Úspěšným provedením analýzy uvedených trestných činů a především výstupy z ní byl naplněn hlavní cíl této práce.

V souvislosti s komparací odpovídající české trestně právní úpravy s trestní úpravou stejné problematiky v sousední Slovenské republice, jež je provedena v šesté části, byl naplněn vedlejší cíl bakalářské práce. Autor se zaměřil na všechny trestné činy postihující nedovolené nakládání s omamnými a psychotropními látkami, jejich zákonné znaky, znaky kvalifikovaných skutkových podstat i výše trestních sazeb trestu odnětí svobody. Výstupem provedené komparace je především zjištění, že slovenská trestně právní úprava drogových činů je pojata v mnohých aspektech přísněji. V trestném činu postihujícím přechovávání omamných a psychotropních látek je na Slovensku shodně s českou úpravou činěn rozdíl mezi přechováváním omamných či psychotropních látek pocházejících z konopí a ostatními omamnými a psychotropními látkami, avšak prostředky trestního práva postihuje přechovávání těchto látek již v mnohem menším množství, než je tomu dle české úpravy. Oproti české právní úpravě ta slovenská zachovává rozdíly mezi postihy za přechovávání omamných či psychotropních látek z konopí a postihy za přechovávání zbylých omamných či psychotropních látek i v kvalifikované skutkové podstatě.

U trestného činu nedovolená výroba omamných a psychotropních látek, jedů nebo prekursorů, jejich držení a obchodování s nimi podle § 172 STZ je již v základní skutkové podstatě (vyjma postihu za přechovávání) pachatel ohrožen trestní sazbou od tří do deseti let odnětí svobody, což odpovídá trestu, který česká právní úprava postihuje jednání a okolnosti uvedených v kvalifikovaných skutkových podstatách. Je dle české úpravy postihována až kvalifikovaná skutková podstata. U tohoto trestného činu jsou rovněž patrné odlišnosti ve výčtu zvlášť přitěžujících okolností. Slovenská úprava poskytuje zvláštní ochranu širšímu okruhu osob, například osobám léčícím se ze závislosti a dalším, které spadají pod pojem „chráněná osoba“.

Autor by si dovolil na závěr své práce prezentovat alespoň jednu úvahu *de lege ferenda*, ke které byl inspirován slovenskou právní úpravou:

Slovenská trestněprávní úprava poskytuje ochranu před omamnými a psychotropními látkami v podobě postihu pro pachatele v rámci kvalifikovaných skutkových podstat mnohem širšímu okruhu „chráněných osob“. Tuto ochranu nepodmiňuje žádnými požadavky na minimální množství poskytnutých omamných či psychotropních látek. Autor si proto dovoluje navrhnout úpravu **§ 283 odst. 2, písm. d)** TZ následovně:

„Odnětím svobody na dvě léta až deset let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 d) vůči dítěti.“

Tato změna by byla především deklarácí toho, že společnost považuje hrozby spojené se zneužíváním omamných či psychotropních látek dětmi za velmi závažné a ochranu dětí jako osob „chráněných“ vnímá jako prioritu. Užívání zakázaných omamných či psychotropních látek je škodlivé v jakémkoli množství. Dle názoru autora nelze posuzovat závažnost jednání pachatele výhradně dle množství poskytnuté omamné či psychotropní látky dítěti, neboť samotná skutečnost, že poskytl byť minimální množství těchto látek právě dítěti, tuto závažnost samo o sobě zvyšuje.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BURDA, E., ČENTÉŠ, J., KOLESÁR, J., ZÁHORA, J. a kol. Trestný zákon. Všeobecná část. Komentár. I. diel. 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2010. 1130 s. ISBN 978-80-7400-324-0.
2. BURDA, E., ČENTÉŠ, J., KOLESÁR, J., ZÁHORA, J. a kol. Trestný zákon. Osobitná část. Komentár. II. diel. 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2011. 1608 s. ISBN 978-80-7400-394-3.
3. GŘIVNA, Tomáš, SCHEINOST, Miroslav, ZOUBKOVÁ, Ivana a kol. Kriminologie. 4. aktualizované vydání Praha: Wolters Kluwer, 2014. 536 s. ISBN 978-80-7478-614-3.
4. JELÍNEK J. a kol. Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou. 6. vyd. Praha : LEGES, 2016. 1280 s. ISBN 978-80-7502-106-9.
5. MAHDALÍČKOVÁ, Jana, Zákon o návykových látkách Komentár, PRAHA, Wolters Kluwer, 2017. 213 s. ISBN978-80-7552-617-5.
6. NOVOTNÝ, František a kol. Trestní právo hmotné, 4 vyd. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o. 2017. 373 s. ISBN 978-80-7380-651-4.
7. NOVOTNÝ, František, a kol. Trestní zákoník 2010. Praha: Eurounion, 2010. 840 s. ISBN 978-80-7317-084-4.
8. NOŽINA, Miroslav. Svět drog v Čechách. 1.vydání. Praha:KLP, 1997. 348 s. ISBN: 80-85917-36X.
9. NOŽINA, Miroslav, VANĚČEK, Miloš, Mandragora, morfin, kokain, Praha, KPL, 2009. 296 s. ISBN 978-80-86791-60-9.
10. SOTOLAŘ, Alexander a kolektiv, Trestná činnost spojená se zneužíváním drog a formy jejího řešení, Institut vzdělávání Ministerstva spravedlnosti ČR, 2002, Svazek 65, 719 s.
11. SOTOLAŘ, Alexander a kolektiv, Trestná činnost spojená se zneužíváním drog a formy jejího řešení, Institut vzdělávání Ministerstva spravedlnosti ČR, 2002, Svazek 66, 247 s.
12. ŠÁMAL, P., a kol. Trestní právo hmotné. 8. vyd. Praha : Wolters Kluwer, 2016. 1052 s. ISBN 978-80-7552-358-7.
13. ŠÁMAL, Pavel. Trestní zákoník. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, Velké komentáře. 2862 s. ISBN 978-807-4004-285.

14. VALÍČEK, Pavel a kol, Rostlinné a omamné drogy, Benešov, START, 2000. 192 s. ISBN 80-86231-09-7.
15. VRÁBLOVÁ, M., KLÁTIK, J., RÍSOVÁ, V. Drogové trestné činy. Praha: Leges, 2018. 214 s. ISBN 978-80-7502-362-9.
16. ZEMAN, Petr, ŠTEFUNKOVÁ, Michaela a TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana. Drogová kriminalita a trestní zákoník. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015. 225 s. ISBN 978-80-7338-151-6.
17. KAJABA, R. Trestný čin nedovolené výroby omamných a psychotropných látek, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 173 ods. 1 Trestného zákona. In: Justičná revue. 2012, roč. 64, č. 8 – 9, s. 937 – 1125. ISSN 1335-6461.

Elektronické zdroje

1. Článek o Fentanylu zveřejněný Společností podané ruce, k [online]. [cit. dne 5.2.2023], dostupný na <https://www.extc.cz/informace/fentanyl>.
2. Článek o metamfetaminu zveřejněný Společností Prev-centrum, z.ú., [online]. [cit. dne 9.2.2023], dostupný na <https://www.prevcentrum.cz/informace-o-drogach/pervitin/>.
3. KROČKOVÁ. TAŘÁNA: Je libo Xanax nebo Diazepam? Co je dobré o těchto lécích vědět zveřejněný Vitalia cz dne 31.12.2022, [online]. [cit. dne 9.2.2023], dostupný na <https://www.vitalia.cz/clanky/je-libo-xanax-nebo-rivotril-meli-byste-ale-vedet-ze-tohle-nejsou-lentilky/>.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Zákon číslo 117/1852 z. ř. o zločinech, přečinech a přestupcích, ve znění předpisů jej měnících a doplňujících, [cit. dne 10.12.2022], dostupný online, <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjyguzf6mjrg4xhazrtgyyc2ma>.
2. ČESKO (ČESKOSLOVENSKO). Zákon číslo 128/1923Sb. o provádění Mezinárodní opiové konvence ze dne 23. ledna 1912, vyhlášené pod čís. 159 Sb. z. a n. z roku 1922, [cit. dne 10.12.2022], dostupný online, <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzgizv6mjshaxhazrsfuya>.

3. ČESKO (ČESKOSLOVENSKO). Zákon číslo 29/1938 Sb. tzv. opiový zákon, [cit. dne 10.12.2022], dostupný online, <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzgm4f6mrzfuya>.
4. ČESKO (ČESKOSLOVENSKO). Zákon číslo 89/1950 Sb. o trestním řízení správním, [cit. dne 10.12.2022], dostupný online, <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzguyf6obzfuya>.
5. ČESKO. Zákon číslo 272/2013 Sb. o prekursorech drog [cit. dne 30.12.2022], dostupný online, <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgezv6mrxgiwte&groupIndex=0&rowIndex=0>.
6. ČESKO. Nařízení vlády číslo 467/2009 Sb., ze 14. prosince 2009. [cit. dne 30.12.2022], dostupný online, <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-467>.
7. ČESKO (ČESKOSLOVENSKO). Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 31. října 1985, sp. zn. Tpjf 24/85. [cit. dne 30.12.2022], dostupný online, <https://sbirka.nsoud.cz/export/sbirky/?collectionIds=11541>.
8. ČESKO. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. února 2005, sp. zn. 7 Tdo 207/2005. [cit. dne 10.12.2022], dostupný online, <https://sbirka.nsoud.cz/export/sbirky/?collectionIds=5025>.
9. ČESKO. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. března 2003, sp. zn. 5 Tdo 115/2003. [cit. dne 10.12.2022], dostupný online, <https://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=2-205-03>.
10. ČESKO. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. června 2006, sp. zn. 3 Tdo 687/2006. [cit. dne 22.12.2022], dostupný online, <http://kraken.slv.cz/3Tdo687/2006>.
11. ČESKO. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. května 2010, sp. zn. 8 Tdo 463/2010. [cit. dne 5.1.2023], dostupný online, <http://kraken.slv.cz/8Tdo463/2010>.
12. ČESKO. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. srpna 2010, sp. zn. 8 Tdo 940/2010. [cit. dne 10.1.2023], dostupný online, <http://kraken.slv.cz/8Tdo940/2010>.
13. ČESKO. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. února 2011, sp. zn. 8 Tdo 112/2011. [cit. dne 10.1.2023], dostupný online, <http://kraken.slv.cz/8Tdo112/2011>.

14. ČESKO. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. července 2011, sp. zn. 8 Tdo 896/2011. [cit. dne 10.1.2023], dostupný online, <https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nscr/8-tdo-896-2011>.
15. ČESKO. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. března 2014, sp. zn. Tpjn 301/2013. [cit. dne 10.1.2023], dostupný online, <https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nscr/tpjn-301-2013>.
16. ČESKO. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. června 2014, sp. zn. 4 Tdo 726/2014-26. [cit. dne 15.2.2023], dostupný online, <http://kraken.slv.cz/4Tdo726/2014>.
17. ČESKO. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. dubna 2017, sp. Zn. 11 Tdo 429/2017-18. [cit. dne 15.2.2023], dostupný online, <https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nscr/11-tdo-429-2017>.
18. SLOVENSKO. Usnesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. 11. 2012, sp. zn. 4 Tdo 32/2012. [cit. dne 10.4.2023], dostupný online, file:///C:/Users/hp/Downloads/Rozhodnutie%20-%20Uznesenie%20z%20predbe%C5%BEEn%C3%A9ho%20prerokovania%20II.I.%20%C3%9AS%2061_2016.pdf.
19. SLOVENSKO. Usnesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 12.12.2017, sp. zn. 4 Tdo/12/2016. [cit. dne 10.4.2023], dostupný online, <https://www.judikaty.info/najvyssi-sud-sr-jaspi/nedovolena-vyroba-omamnych-a-psychotropnych-latok-jedov-alebo-prekurzorov?offset=0>.
20. SLOVENSKO. Rozsudek Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Tdo 32/2011 z 25. 10. 2011. [cit. dne 10.4.2023], dostupný online, <https://www.nsud.sk/data/att/b1f/129053.a1dbf9.pdf>.
21. EVROPA. Rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie sp. zn. C-497/16 ze dne 2.3.2017. [cit. dne 10.4.2023], dostupný online, <https://www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/spolecenska-skodlivost-cinu-106877.html>.
22. ČESKO. Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 47/1965 Sb. o Jednotné úmluvě o omamných látkách. [cit. dne 10.4.2023], dostupný online, <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1965-47>.
23. ČESKO. Úmluva o psychotropních látkách, vyhlášená sdělením ministra zahraničních věcí ČR pod č. 62/1998 Sb. [cit. dne 14.4.2023], dostupný online, <https://www.sagit.cz/info/sb-castka-1998-62>.

Seznam zkratk

apod.	a podobně
č.	číslo
např.	například
odst.	odstavec
písm.	písmeno
ř. z.	říšský zákoník
Sb.	sbírka zákonů
sp. zn.	spisová značka
tj.	to jest
STZ	trestný zákon Slovenské republiky (zákon číslo 300/2005 Z.z. ve znění pozdějších předpisů)
TZ	trestní zákoník (zákon č. 40/2009 Sb. ve znění pozdějších předpisů)
tzv. takzvaně	
Z. z.	zákonná sbírka (slovensky zákonná zbierka).

Seznam příloh

I Tabulka č. 1: Komparace základních skutkových podstat drogových trestných činů slovenské a české právní úpravy.

II Tabulka č. 2: Komparace slovenské a české úpravy přechovávání omamných a psychotropních látek.

III Tabulka č. 3: Komparace kvalifikovaných skutkových podstat trestného činu dle § 172 slovenské právní úpravy s trestným činem § 283 české právní úpravy.

IV Tabulka č. 4 Komparace rozdílných znaků kvalifikovaných skutkových podstat u trestných činů podle § 173 slovenské právní úpravy a § 286 české právní úpravy.

V Tabulka č. 5. Komparace rozdílných znaků kvalifikovaných skutkových podstat u trestných činů podle § 174 slovenské právní úpravy a § 287 české právní úpravy.

VI Tabulka č. 6 Komparace trestních sazeb drogových trestných činů u slovenské a české právní úpravy.

Slovenská právní úprava		Česká právní úprava	
paragraf	znaky skutkové podstaty	paragraf	znaky skutkové podstaty
§ 171/1	Přechovávání omamných a psychotropních látek z konopí pro vlastní potřebu	§ 284/1	Přechovávání omamných a psychotropních látek z konopí pro vlastní potřebu
§ 171/3	Přechovávání nekonopných omamných a psychotropních látek a prekursorů pro vlastní potřebu	§ 284/2	Přechovávání nekonopných omamných a psychotropních látek pro vlastní potřebu
§ 172/1	Přechovávání omamných a psychotropních látek z konopí	-	-
§ 172/3	Přechovávání nekonopných omamných a psychotropních látek a prekursorů	-	-
§ 172/4	výroba, dovoz, vývoz, průvoz, sjednání přepravy, koupě, prodej, výměna, obstarání, přechovávání po jakoukoli dobu, zprostředkování	§ 283	Přechovávání pro jiného, výroba, dovoz, vývoz, průvoz, nabízení, zprostředkování, prodání, jiné opatření pro jiného,
-	-	§285	pěstování pro vlastní potřebu konopí

§ 173/1	výroba, opatření a přechovávání předmětu pro nedovolenou výrobu OPL, jedu nebo prekursoru	§ 286	výroba, opatření, přechovávání prekursoru nebo jiného předmětu určenému k nedovolené výrobě OPL, přípravku obsahujícího OPL nebo jedu
§ 174	svedení a podpora jiného ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu, podněcování a šíření zneužívání jiné návykové látky než alkoholu	§ 287	svedení a podpora jiného ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu, podněcování a šíření zneužívání jiné návykové látky než alkoholu

Tabulka č. 1: Komparace základních skutkových podstat drogových trestných činů slovenské a české právní úpravy.

Slovenská úprava podle § 171			Česká úprava § 284		
Odstavec	Druh přechovávané látky	Minimální množství	Odstavec	Druh přechovávané látky	Minimální množství
§ 171/1	Omamné a psychotropní látky konopného původu	Jedna obvykle jednorázová dávka	§ 284/1	Omamné a psychotropní látky pocházející z konopí, obsahující THC	Množství větší než malé
§ 171/2	Omamné a psychotropní látky konopného původu	Více než trojnásobek jedné obvykle jednorázové látky	-	-	-
§ 171/3	Omamné a psychotropní látky nekonopného původu a prekurzory	Jedna obvykle jednorázová dávka	§ 284/2	Omamné a psychotropní látky nekonopného původu	Množství větší než malé
§ 171/4	Omamné a psychotropní látky nekonopného původu a prekurzory	Více než trojnásobek jedné obvykle jednorázové látky	-	-	-
-	-	-	§284/3	Omamné a psychotropní látky	Ve větším rozsahu

				konopného i nekonopného původu	
-	-	-	§ 284/4	Omamné a psychotropní látky konopného i nekonopného původu	Ve značném rozsahu

Tabulka č. 2: Komparace slovenské a české úpravy přechovávání omamných a psychotropních látek.

Slovenská úprava § 172			Česká úprava § 283		
Odstavec	Písmeno	Okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby	Odstavec	Písmeno	Okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby
172/2		Již byl za takový čin odsouzen (přechovávání omamné či psychotropní látky z konopí)	-	-	-
172/5		Již byl za takový čin odsouzen (přechovávání, výroba prodej všech OPL a prekurzorů)	283/2	b)	ač byl za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán
172/6	a)	Pro osobu, která se léčí z drogové závislosti		a)	Jako člen organizované skupiny
	b)	Závažnějším způsobem jednání		c)	Ve značném rozsahu
	c)	Na chráněné osobě		d)	Ve větším rozsahu vůči dítěti mladšímu 15 let
	d)	Ve větším rozsahu		-	-
172/7	a)	Způsobí-li těžkou újmu na zdraví nebo smrt	a)	způsobí-li těžkou újmu na zdraví	

	b)	vůči osobě mladší patnácti let nebo prostřednictvím takové osoby	283/3	b)	v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch
	c)	<i>ve značném rozsahu</i>		c)	ve velkém rozsahu,
-	-	-		d)	ve větším rozsahu vůči dítěti mladšímu patnácti let
172/8	a)	způsobí jím těžkou újmu na zdraví více osobám nebo smrt více osob	283/4	a)	těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob nebo smrt
	b)	jako člen nebezpečného seskupení		b)	v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu
	c)	ve velkém rozsahu		c)	ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech

Tabulka č. 3: Komparace kvalifikovaných skutkových podstat trestného činu dle § 172 slovenské právní úpravy s trestným činem § 283 české právní úpravy.

Slovenská úprava		Česká úprava		
173 odst. 2	Získá pro sebe nebo pro jiného větší prospěch	286 odst. 2	a)	Činu se dopustí jako člen organizované skupiny
			b)	Spáchá čin ve značném rozsahu
			c)	Spáchá čin vůči dítěti ve větším rozsahu
			d)	Získá pro sebe nebo pro jiného značný prospěch
173 odst. 3	Získá pro sebe nebo pro jiného značný prospěch			
173 odst. 4	Získá pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu			

Tabulka č. 4 Komparace rozdílných znaků kvalifikovaných skutkových podstat u trestných činů podle § 173 slovenské právní úpravy a § 286 české právní úpravy.

Slovenská úprava			Česká úprava		
§ 174 odst. 2	a)	Vůči chráněné osobě	§ 287 odst. 2	a)	Jako člen organizované skupiny
	b)	veřejně		b)	Vůči dítěti
				c)	Tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí, nebo jiným obdobně účinným způsobem
			§ 287 odst. 3	Vůči dítěti mladšímu patnácti let	

Tabulka č. 5. Komparace rozdílných znaků kvalifikovaných skutkových podstat u trestných činů podle § 174 slovenské právní úpravy a § 287 české právní úpravy.

Slovenská úprava		Česká úprava	
Ustanovení	Výše trestu odnětí svobody	Ustanovení	Výše trestu odnětí svobody
§ 171 odst. 1	až 1 rok	§ 284 odst.	až 1 rok
§ 171 odst. 2	až 2 léta	§ 284 odst. 2	až 2 léta
§ 171 odst. 3	až 3 léta	§ 284 odst. 3	6 měsíců až 5 let
§ 171 odst. 4	až 5 let	§ 284 odst. 4	2 léta až 8 let
§ 172 odst. 1	3 až 7 let	§ 283 odst. 1	1 až 5 let
§ 172 odst. 2	5 až 10 let	§ 283 odst. 2	2 až 10 let
§ 172 odst. 3	3 až 10 let	§ 283 odst. 3	8 až 12 let
§ 172 odst. 4	3 až 10 let	§ 283 odst. 4	10 až 18 let
§ 172 odst. 5	10 až 15 let	§ 283 odst. 5	10 až 18 let
§ 172 odst. 6	10 až 15 let		Příprava k § 283 odst. 4
§ 172 odst. 7	15 až 20 let		
§ 172 odst. 8	20 až 25 let, nebo doživotí		
§ 173 odst. 1	až 5 let	§ 286 odst. 1	až 5 let
§ 173 odst. 2	3 až 8 let	§ 286 odst. 2	2 až 10 let
§ 173 odst. 3	4 až 10 let		
§ 173 odst. 4	10 až 15 let		
§ 174 odst. 1	1 až 5 let	§ 287 odst. 1	až 3 léta
§ 174 odst. 2	3 až 8 let	§ 287 odst. 2	1 až 5 let
		§ 287 odst. 3	2 až 8 let

Tabulka č. 6 Komparace trestních sazeb drogových trestných činů u slovenské a české právní úpravy.